

Temeljem članka 16. stavak 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Pročišćeni tekst ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", broj: 7/10), na prijedlog Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 82. sjednici, održanoj dana 30.10.2020. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Utvrđuje se Prijedlog Odluke o usvajanju Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2020.-2024. godina.

II.

Prijedlog Odluke sa Strategijom iz točke I. ovog zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

PREMIJER
po ovlaštenju

Mirnes Bašić

Broj: 02-_____/20
Datum, 30.10.2020. godine
Z e n i c a

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
1x Stručna služba Skupštine,
1x a/a.

PRIJEDLOG

Temeljem članka 37. stavak 1. točka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona, a u vezi sa člankom 41a. Zakona o sportu – Pročišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 6/17), Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na __. sjednici, održanoj dana __. __. 2020. godine, d o n o s i

ODLUKU

**o usvajanju Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona
za period 2020.-2024. godina**

Članak 1.

Usvaja se Strategija razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2020.-2024. godina, koja čini sastavni dio ove odluke.

Članak 2.

Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.

PREDSJEDAVAJUĆI

Ćazim Huskić s.r.

Broj: 01-_____/20
Datum, __. __. 2020. godine
Z e n i c a

Zeničko-dobojski kanton

Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport

STRATEGIJA RAZVOJA SPORTA

NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA ZA PERIOD 2020.-2024.

Zenica, listopad/oktobar 2020. godine

**Stručno povjerenstvo za izradu Strategije razvoja sporta na području
Zeničko-dobojskog kantona za period 2020 – 2024. godina**

Marinko Tokić, predstavnik Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, predsjednik

Alen Skejć, predstavnik Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, član

Amir Muminović, predstavnik Saveza društava/udruga pedagoga fizičke kulture Zeničko-dobojskog kantona, član

Irfan Suljaković, predstavnik Društva pedagoga fizičke kulture Maglaj, član

Mirela Abdukić, predstavnica Društva pedagoga fizičke kulture Breza, članica

Suad Hasanić, predstavnik Društva pedagoga fizičke kulture Tešanj, član

Irfan Hasagić, predstavnik Društva pedagoga fizičke kulture Kakanj, član

Josip Klarić, predstavnik Udruge pedagoga tjelesne i zdravstvene kulture, član

Damir Hukić, predstavnik Društva pedagoga fizičke kulture Zenica, član

Aleksa Stanković, predstavnik Univerzitetskog sportskog saveza, član

Muamer Čičak, predstavnik osoba s invaliditetom i predstavnik Sportskog saveza ZDK, član

Šemso Ormanović, znanstveni radnik iz oblasti sporta, član

Arnel Kalušić, sportski djelatnik, član

Lektura:

doc. dr. sc. Alica Arnaut, prodekan za naučno-istraživački rad, Filozofskog fakulteta Univerziteta u Zenici

SADRŽAJ

<u>SADRŽAJ</u>	- 3 -
<u>U V O D</u>	- 5 -
<u>1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE</u>	- 7 -
<u>2. STANJE SPORTA U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU</u>	- 8 -
<u>2.1. Natjecateljski sport</u>	- 8 -
<u>2.1.1. Zakonski okvir natjecateljskog sporta</u>	- 8 -
<u>2.1.2. Natjecateljski sportski klubovi</u>	- 10 -
<u>2.2. Rekreativni sport</u>	- 17 -
<u>2.3. Sport u sustavu obrazovanja</u>	- 22 -
<u>2.3.1. Sport u predškolskom odgoju</u>	- 23 -
<u>2.3.2. Sport u osnovnim i srednjim školama</u>	- 24 -
<u>2.3.3. Sport na Univerzitetu u Zenici</u>	- 33 -
<u>2.4. Sport osoba s invaliditetom</u>	- 36 -
<u>2.4.1. Sport i rekreacija osoba s invaliditetom</u>	- 36 -
<u>2.4.2. Uporište sporta osoba s invaliditetom u strategijama EU</u>	- 37 -
<u>2.4.3. Stanje na području Zeničko-dobojskog kantona</u>	- 37 -
<u>2.5. Sportski objekti</u>	- 40 -
<u>2.5.1. Vrste sportskih objekata</u>	- 40 -
<u>2.5.2. Zakonsko uporište</u>	- 40 -
<u>2.5.3. Opis stanja sportskih objekata</u>	- 41 -
<u>2.5.4. Prirodni potencijali</u>	- 42 -
<u>2.5.5. Privatni sportski objekti</u>	- 42 -
<u>2.6. Stručni kadrovi u sportu</u>	- 46 -
<u>2.6.1. Sportski menadžment</u>	- 47 -
<u>2.6.2. Treneri</u>	- 48 -
<u>2.7. Medicina i doping u sportu</u>	- 50 -
<u>3. PRAVNI AKTI I FINANCIRANJE U SPORTU</u>	- 52 -
<u>3.1. Pravni akti u sportu</u>	- 52 -
<u>3.2. Financiranje u sportu</u>	- 56 -

<u>4.</u>	<u>OPĆI I POSEBNI CILJEVI STRATEGIJE</u>	- 60 -
4.1.	<u>Opći ciljevi</u>	- 60 -
4.2.	<u>Financiranje u sportu</u>	- 61 -
<u>5.</u>	<u>MONITORING, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE</u>	63
<u>6.</u>	<u>AKCIONI PLAN</u>	64
<u>7.</u>	<u>IZVORI I LITERATURA</u>	77

U V O D

U modernom društvu sport zauzima važno mjesto i igra bitnu, neprocjenjivu ulogu u životima ljudi. Kvalitetne aktivnosti u slobodnom vremenu i briga za zdravlje sastavni su element zdravog i uspješnog životnog stila od rane mladosti do zrelosti i starosti.

Bogatstvo mogućnosti aktivnog i kreativnog života važan je dio svakog temeljito i dobro planiranog vrhunskog sportskog dostignuća, ali isto tako omogućava svakom pojedincu da potvrdi svoje potencijale i znanje, te dobije satisfakciju za uložene napore i odricanja, uz istovremeno ostvarenje svih životnih aspiracija.

Sport ima mnoge oblike od kojih svaki zaslužuje dobiti šansu za vlastiti razvoj. Jasna spoznaja važnosti omladinskog sporta, sportske rekreacije, vrhunskog sporta i jednak tretman različitih udruga, klubova, njihovih saveza, sportskih instituta, škola i privatnih institucija otvaraju mogućnosti za realizaciju dobrih zamisli u sportu koje su stručno prihvatljive i koje podržavaju najprije pojedinci i grupe, a potom djelomično i država. Svakako sve ovo moguće je samo ako se uvažavaju posebne okolnosti i tradicije, dobri programi, stalna modernizacija i konstrukcija novih objekata, stalna briga za stručni kadar, adekvatana podrška javnosti i dobri odnosi među sportašima.

Uočavajući značaj sporta, svaka društvena zajednica pokušava stvarati uvjete za bavljenje sportom i za njegovo unapređenje. Iz razlika u karakteru i načinu društveno-političkog organiziranja, te različitih materijalnih preduvjeta proizilaze i različiti odnosi državnih zajednica prema sportu. Stanje, pozicija i razvoj sporta u nekoj lokalnoj odnosno regionalnoj zajednici usko su povezani s općim stanjem u državi, društvu, politici i ekonomiji. Tako je i stanje u sportu na području Zeničko-dobojskog kantona opterećeno manje-više istim problemima s kojima se susreće sport na razini FBiH i na razini BiH.

Među tim problemima problem financiranja ili općenito loša materijalna strana sporta zasjenjuje sve ostale probleme. Imajući ovo u vidu, može se reći da izrada *Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona* (u daljem tekstu *Strategija*), čija je obaveza proizašla iz Zakona o sportu Bosne i Hercegovine, dolazi u izrazito nepovoljnim okolnostima.

Strategija je prikaz trenutne pozicije te prepoznavanje prilika za njeno poboljšanje, kao i prikaz ciljeva i načina kako da se učini pomak do nove bolje pozicije.

Zakonom o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 06/17) svrha izrade Strategije definirana je kao ostvarivanje javnog interesa i ciljeva u sportu na taj način što se Strategijom utvrđuju osnovna polazišta i pravci razvoja, sadržaj i obim sportskih djelatnosti koji se sufinanciraju iz Proračuna Zeničko-dobojskog kantona, razvojni i stručni zadaci u sportu, okvirni kriteriji za vrednovanje programa i njihovog financiranja, nositelji razvoja i mjere kontrole njegove realizacije.

Strategija je nastavak prethodne *Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2013 – 2017. godina*, te je pripremljena sukladno *Zakonu o sportu u Bosni i Hercegovini, Zakonu o sportu Zeničko-dobojskog kantona, Strategiji razvoja sporta u BiH i Bijeloj knjizi o sportu Europske komisije*. U pripremnim raspravama i konsultacijama o načinima kojima se želi unaprijediti stanje sporta korištena su vlastita iskustva samih autora koji su i sami bili aktivno uključeni u sportske aktivnosti na razne načine. Također su korištena iskustva drugih sportskih radnika s kojima su autori sarađivali, kako sa područja Zeničko-dobojskog, tako i sa drugih područja BiH, te iskustva sportskih stručnjaka sa fakulteta za sport iz Sarajeva i Tuzle.

Temeljem analize stanja u sportu na području Zeničko-dobojskog kantona, a uzimajući u obzir činjenicu da je osnovna baza za kvalitetan natjecateljski i vrhunski sport zdrav i dobro razvijen sport za mlade, Strategija sugerira da jedno od osnovnih polazišta i prioriteta razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona treba biti unapređenje i razvoj sporta za mlade, koji uključuje razvoj i popularizaciju sporta u obitelji, školsko sportsko obrazovanje u sklopu redovne nastave, te vannastavne sportske aktivnosti učenika i studenata.

Osnovni uvjet za provođenje aktivnosti iz oblasti sporta, sportskog obrazovanja i sportske rekreacije je postojanje dovoljnog broja sportskih objekata koji zadovoljavaju propisane uvjete (u pogledu dimenzija i sigurnosti, sanitarno-higijenske, protupožarne, instalaciono-tehničke i dr). Stoga je planiranje i sustavno ulaganje u obnavljanje i izgradnju sportske infrastrukture slijedeći prioritet *Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona*.

Zapaženi, vrhunski sportski rezultati kao i uzorno ponašanje sportaša ne samo što imaju značaj dobre reprezentacije u svijetu već predstavljaju i pozitivan primjer mladima, promovirajući rad, upornost, borbenost i poštenje. To su vrijednosti čiji razvoj treba poticati i njegovati u društvu. Njegovanjem tih vrijednosti sport dobiva ne samo natjecateljski, reprezentativni i zdravstveni značaj u društvu, već i širu odgojnu i razvojnu ulogu. Dakle, jedan od prioriteta Strategije jeste i unapređenje kvalitete natjecateljskog sporta i podrška pojedincima i grupama za postizanje vrhunskih sportskih rezultata.

Prema Zakonu o sportu Zeničko-dobojskog kantona javni interes u sportu obuhvaća sportske aktivnosti kojima se postiže unapređenje zdravlja građana, posebno djece i omladine i osoba sa tjelesnim invaliditetom, te je stoga opredjeljenje Strategije da rekreativno bavljenje sportom bude općeprihvaćeni i poželjni model društvenog ponašanja. To, praktično, znači stvaranje uvjeta, poticanje i podršku za sportske aktivnosti koje uključuju sve segmente stanovništva, kako bi u sportu našli preventivu za zdravstvene probleme, socijalnu komponentu razvoja, kao i kvalitetan način trošenja slobodnog vremena.

Mogli bismo reći da je misija Strategije dati jasne strateške pravce za daljnje djelovanje u sportu Zeničko-dobojskog kantona, preciznije utvrditi sustave i mehanizme koji će osigurati uspostavljanje i održavanje vrhunskog sporta, sporta za sve i školskog sporta, te promovirati principe vrijednosti u sportu, pritom osiguravajući kontinuirano školovanje, odgovarajuću infrastrukturu i redovna natjecanja.

Budući da proturječnosti u oblasti sporta dijele sudbinu društva, sam pristup Strategije rješavanju problema u sportu i traženje optimalnih rješenja valja shvatiti kao poticaj u kojem nijedna postavka ne predstavlja kraj naših nastojanja i borbe za poboljšanje stanja. Također, i zbog pozicije sporta u kontekstu složenog ustrojstva BiH i stanja u kojem se sport nalazi, naročito s obzirom na nepovoljne trendove u pogledu mogućnosti povećanja proračunskih ulaganja, možda će strateška opredjeljenja za koja će biti potrebna znatnija financijska sredstva nametnuti izvjesna prilagođavanja ili drukčija rješenja.

1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE

Za analiziranje i utvrđivanje stanja u oblasti sporta prilikom izrade Strategije korištene su slijedeće metode i tehnike:

- analiza sadržaja,
- anketa, intervju i
- SWOT analize.

Navedene metode i tehnike istraživanja imaju za cilj korektno utvrđivanje stanja u oblasti sporta na području Zeničko-dobojskog kantona, a analiza dobivene građe ukazat će do kojeg stupnja se došlo u implementaciji Zakona o sportu i Strategije razvoja sporta u BiH, te što je potrebno u narednom periodu poduzeti kako bi se otklonili eventualni nedostaci i formulirali osnovni pravci djelovanja sa ciljem da se u skladu sa mogućnostima implementiraju međunarodni i domaći dokumenti koji se odnose na oblast sporta.

Koristeći metodu analize sadržaja, Stručno povjerenstvo za pripremu Strategije ostvarilo je uvid u dokumente koji su usvojeni od strane Skupštine Kantona, a koji se direktno i indirektno bave problematikom sporta u Zeničko-dobojskom kantonu: Strategiju razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2013 – 2017. godina, te Strategiju omladinske politike na području Zeničko-dobojskog kantonu 2018 – 2022. Također, za potrebe formuliranja prijedloga u Strategiji su analizirani sadržaji domaćih i stranih pravnih dokumenata koji tretiraju problematiku sporta.

Tijekom 2020. godine prikupljeni su podaci od 240 sportskih klubova i asocijacija, koji pokazuju broj sportaša, broj stručnih radnika u sportu, zastupljenost žena u sportu, starosnu strukturu, te sportske objekte. Također, pomoću anketa i intervju ostvaren je uvid u problematiku sporta osoba s invaliditetom i sportskih aktivnosti mladih sa teškoćama u razvoju. Za potrebe Strategije osigurani su i podaci o problematici prostora namijenjenog za izvođenje nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja. U Strategiji su izneseni i podaci vezani za financiranje sporta.

2. STANJE SPORTA U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU

2.1. Natjecateljski sport

Natjecateljski sport je šansa za sportska dostignuća i bitan je kao prioritet Strategiji. Sportski rezultati, kao i vrhunski sportaši, predstavljaju uzore mladima, promovirajući rad, upornost, borbenost i poštenje. Sport u tom smislu obuhvaća pored natjecateljskog, reprezentativnog, zdravstvenog i odgojno-razvojni značaj. Rezultati u sportu u našem kantonu su proizvod entuzijazma, talenta i napora pojedinaca (trenera i natjecatelja), nesustavne podrške lokalnih zajednica, sponzora i obitelji, što u mnogome ostavlja prostor za razne vanjske utjecaje. U Kantonu natjecateljski sport čine isključivo sportske organizacije registrirane kao sportski klubovi u sklopu granskih saveza, dok ostale sportske organizacije svoje aktivnosti i djelatnosti provode u okviru svojih matičnih organizacija. Formiranje sportskih udruga je jednostavno kao i stjecanje statusa člana klubova u gransko savezu i uvrštavanje u sustav natjecanja. Da bi klub postao član saveza, nije uvjetovan ispunjavanjem odgovarajućih standarda (stručnog kadra, prostornih uvjeta, opreme i financijskog poslovanja). Uvjeti za učlanjenje u savez su formalizirani kroz rješenje o registraciji udruge, pristupnicu i uplatu kotizacije. Prilično jednostavan način osnivanja sportskih klubova i učlanjivanja u sportske saveze uz interes pojedinaca ili manjih grupa osigurao je ambijent za masovno nastajanje klubova, pa čak i u sportovima za koje nemaju kompetencije. Sve činjenice ukazuju da se povećava broj klubova a smanjuje broj kvalitetnih sportaša kroz selekciju u pojedinim sportskim granama. Smanjuje se konkurencija u klubovima, a povećava se broj klubova, što onemogućava kvalitetnu selekciju mladih sportaša koja je prvi korak na putu do ostvarenja vrhunskog sportskog rezultata. Ovo se posebno odnosi na lokalne zajednice gdje imamo veliki broj klubova u jednom sportu, a mali broj kvalitetnih selekcija. Rezultati izvan okvira Kantona su skromni i sporadični upravo zbog slabe konkurencije u klubovima. Granski savezi kao nositelji organizacijskih aktivnosti (natjecanja) zbog nestabilne financijske situacije nisu u mogućnosti bez naplaćivanja kotizacija i registracija osigurati osnovne uvjete za rad i ovise od klubova. Ovaj dugogodišnji pristup je doveo do situacije da službene lige na razini Kantona u mlađim uzrasnim kategorijama imaju oblik nekadašnjih školskih natjecanja koja su se bazirala na što većem broju ekipa i natjecatelja uz evidentan nedostatak kvalitete. Veliki problem razvoja natjecateljskog sporta predstavljaju i neslužbena natjecanja (turniri) koji imaju revijalni karakter, te rezultati na istim zadovoljavaju interese pojedinaca i manjih grupa. Zasnivaju se bazi druženja i zabava, dok je razvoj sportskih vještina u drugom planu.

2.1.1. Zakonski okvir natjecateljskog sporta

S obzirom na velike probleme i preklapanja u nadležnostima kad je u pitanju funkcioniranje natjecateljskog sporta, Zakon o sportu Bosne i Hercegovine (članci 16, 17, 18, 19 i 20) i Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona (članci 7, 8, 9, 9a i 9b) jasno

definišu nositelje sportskih aktivnosti koji izravno proizvode rezultat u sportu, bez obzira na to je li riječ o sportskim klubovima (profesionalnim ili amaterskim), savezima u određenom sportu ili sportskim društvima. Natjecateljski sport obuhvaća sportske klubove koji se udružuju u saveze na svim razinama, te u skladu sa zakonom predstavljaju institucije koje su odgovorne za sustave natjecanja u kojem participiraju sportski klubovi na različitim razinama i uzrasnim kategorijama, a iz čega proizilaze rezultati na temelju kojih se vrednuje razina natjecateljskog sporta.

Zakon o sportu Bosne i Hercegovine

Članak 16. definira pravne osobe u oblasti sporta a u smislu ovog Zakona to su: sportski klub (amaterski i profesionalni), sportsko društvo, sportski savez u određenom sportu, sportski klub osoba s invaliditetom (amaterski i profesionalni), sportsko društvo osoba s invaliditetom, sportski savez invalidnih osoba u određenom sportu, Olimpijski komitet Bosne i Hercegovine, Paraolimpijski komitet Bosne i Hercegovine, ustanove i institucije u oblasti sporta.

Članak 17. (Sportski klub) Osnovni oblik organiziranja u sportu je sportski klub.

Klub može obavljati sportsku aktivnost amaterski i profesionalno.

Članak 18. (Amaterski sportski klub) (1) Amaterski sportski klub je dobrovoljna nevladina neprofitna organizacija koja se organizira kao udruga građana za obavljanje sportske djelatnosti u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama Bosne i Hercegovine, zakonima o udruženjima i fondacijama entiteta, ovim Zakonom, zakonima o sportu entiteta i propisima iz oblasti sporta na odgovarajućoj razini administrativnog organiziranja.

Članak 19. (Način osnivanja amaterskog sportskog kluba) (1) Amaterski sportski klub osniva se osnivačkim aktom. (2) Amaterski sportski klub mogu osnovati domaće pravne i fizičke osobe. (3) Amaterski sportski klub iz stavka (1) ovog članka mogu osnovati najmanje tri fizičke osobe ili pravna osoba.

Članak 20. (Profesionalni sportski klub) (1) Profesionalni sportski klub osniva se kao gospodarsko društvo, odnosno poduzeće s ciljem obavljanja sportske djelatnosti. (2) Profesionalni sportski klub osniva se i registrira kao poslovni subjekt kod nadležnog suda u skladu s Okvirnim zakonom o registraciji poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 42/04) i odgovarajućim entitetskim zakonima kojima se uređuje osnivanje poslovnih subjekata, ovim Zakonom i zakonima o sportu entiteta i drugih razina administrativnog organiziranja, kao i statutima sportskih saveza.

Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona

Članak 7. Sportska djelatnost može se obavljati kao profitabilna ili neprofitabilna djelatnost ili samostalnim radom.

Članak 8. Sportske organizacije se mogu utemeljivati kao udruge građana, gospodarska društva i ustanove.

Članak 9. 1) Sportski klub je temeljna organizacija jedne sportske discipline koja se utemeljuje kao udruga građana ili gospodarsko društvo. Sportsko društvo je organizacija u sportu koja obuhvaća različite natjecateljske ili rekreativne sportske discipline. 2) Sportski savez određene sportske discipline je udruga više sportskih organizacija u okviru određene sportske discipline sa određenog teritorija, a sportski savez je udruga sportskih organizacija iz različitih sportskih disciplina i sa određenog teritorija.

Članak 9a.1) Amaterski sportski klub je dobrovoljna, nevladina, neprofitna organizacija koja se organizira kao udruga građana za obavljanje sportske djelatnosti sukladno Zakonu o udrugama i fondacijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj: 32/01, 42/03 i 63/08), Zakonom o udrugama i fondacijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene

novine FBiH” broj: 45/02), Zakonom o sportu u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj: 27/08 i 102/09), ovim Zakonom i drugim važećim zakonima i propisima kojim se uređuje rad udruge u sportu.

Članak 9b.1) Profesionalni sportski klub osniva se kao gospodarsko društvo, odnosno poduzeće s ciljem obavljanja sportske djelatnosti.

2) Profesionalni sportski klub osniva se i registrira kao poslovni subjekt kod mjerodavnog suda sukladno Okvirnom zakonu o registraciji poslovnih subjekata u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH” broj: 42/04), Zakonom o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH” broj: 27/05, 68/05, i 43/09), Zakonom o sportu u Bosni i Hercegovini, ovim Zakonom, kao i statutima sportskih saveza.

2.1.2. Natjecateljski sportski klubovi

Cilj svakog sportskog kluba jest ostvarenje što kvalitetnijeg rezultata, kako u pojedinačnim tako i u kolektivnim sportovima. Kad je u pitanju Zeničko-dobojski kanton i lokalne zajednice koje ga čine, nema jasno definiranih prednosti za one sportske klubove koji ostvaruju kvalitetne natjecateljske rezultate. Na razini kantona kao i lokalnih zajednica nema kategorizacije klubova na osnovu koje bi klubovi za postignute rezultate mogli ostvariti svoja prava. Ujedno nema niti unaprijed propisanih kriterija koji bi mogli biti motiv za ostvarenje vrhunskog rezultata.

Raspodjela proračunskih sredstava je organizirana na bazi Javnih poziva (grantova) u skladu sa Zakonom o sportu Zeničko-dobojskog kantona na razini kantona (Članak 45.) i lokalne zajednice (Članak 46.) S ciljem utvrđivanja kriterija i Programa za korištenje Proračunskih sredstava namijenjenih za sport na razini Kantona ministar imenuje povjerenstvo sastavljeno od predstavnika pojedinih sportskih disciplina i jednog predstavnika ministarstva. Povjerenstvo sačinjava prijedlog kriterija i program za korištenje proračunskih sredstava namijenjenih za sport u proračunu kantona kojeg u skladu sa zakonom o izvršenju proračuna Kantona zaključkom usvaja Vlada Kantona.

Članak 47. S ciljem utvrđivanja kriterija i Programa za korištenje proračunskih sredstava namijenjenih za sport na razini općine načelnik imenuje povjerenstvo sastavljeno od predstavnika pojedinih sportskih disciplina i jednog predstavnika općinske službe nadležne za sport. Povjerenstvo sačinjava prijedlog kriterija i Program za korištenje proračunskih sredstava namijenjenih za sport u proračunu općine, kojeg zaključkom usvaja načelnik općine.

Pregled (analiza) stanja u posljednje tri godine

U analizi rezultata uzeti su podaci pristigli od sportskih saveza i klubova koji djeluju na području Zeničko-dobojskog kantona, a koji su dostavili tražene podatke.

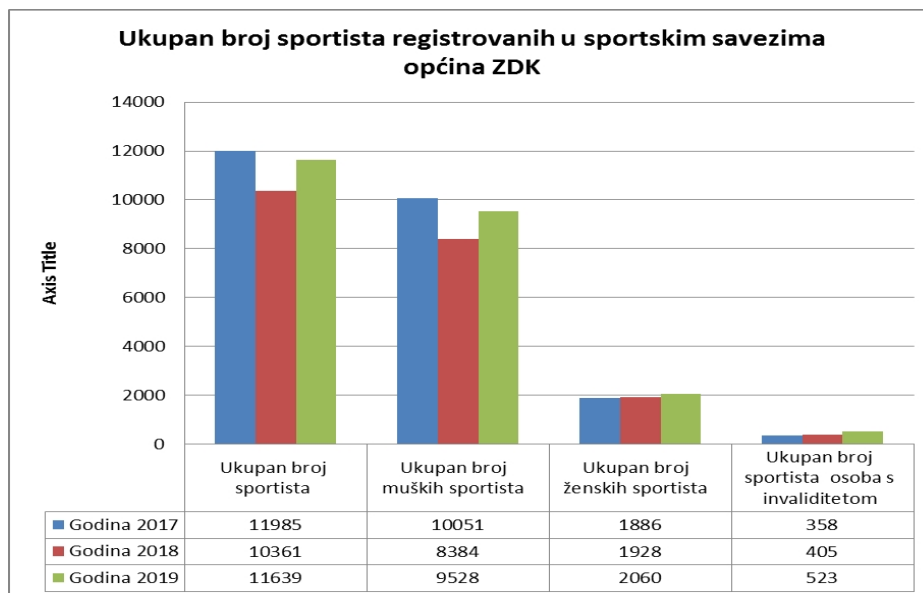
- Breza – Sportski savez općine Breza
- Breza – SSRI Breza
- Breza – UPTOS Breza
- Općina Breza
- Kakanj – Sportski savez općine Kakanj
- Karate savez ZDK
- Nogometni savez ZDK
- Općina Doboju-Jug
- Općina Vareš

- Vareš – SSRI općine Vareš
- Tešanj – Sportski savez općine Tešanj
- Tešanj – SSRI Tešanj
- Visoko – Sportski savez Grada Visoko
- Zavidovići – SSRI Zavidovići
- Žepče – Sportski savez općine Žepče
- Grad Zenica

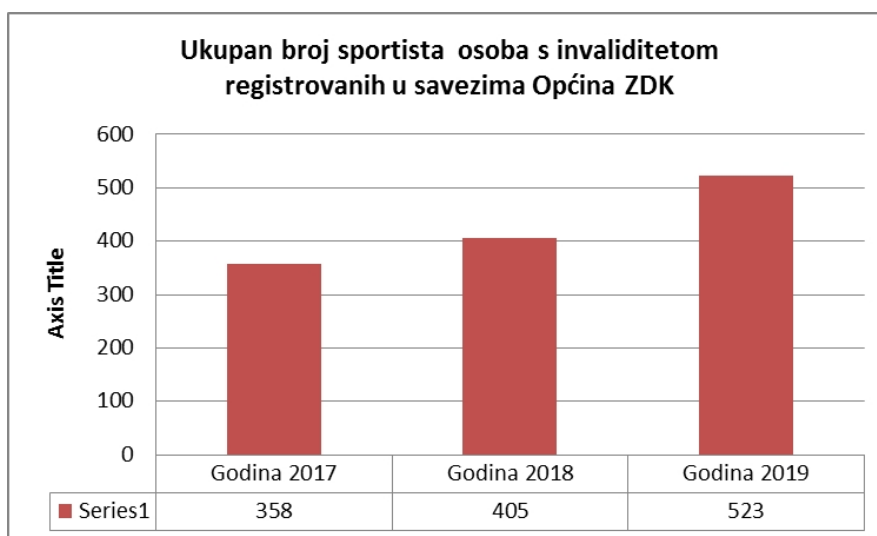
1. Tabelarni prikaz broja klubova po sportovima u posljednje tri godine

	Godina 2017.	Godina 2018.	Godina 2019.	Rang natjecanja
Nogomet	31	31	29	Oml.liga; ŽNL, MNL; Kan.liga, FBIH-I liga, FBIH-II liga, Prem.liga;
Košarka	8	8	8	A1, A2, RŽL, LM KS, LM ZDK, L12BIH
Odbojka	6	6	6	PL BIH, SL FBIH, I L FBIH, II L FBIH;
Rukomet	4	4	4	PL BIH, I L BIH, SMS, ŽL FBIH;
Mali nogomet	2	2	4	Prva liga FBiH
Tenis	1	1	1	A, B, C;
Stolni tenis	2	2	2	BiH
Plivanje				BiH
Atletika	1	1	1	BiH
Gimnastika	2	2	2	BiH
Ritmika gimnastika	2	2	2	BiH
Ples	1	1	1	
Ragbi	1	1	1	RL, PBIH;
Tekwando	6	6	6	BiH
Karate	15	15	15	BiH
Judo	2	2	2	BiH
Boks	1	1	1	BiH
Kickboxing	2	2	2	BiH
Kajak/kanu/rafting	1	1	2	BiH
Streljaštvo	6	7	7	BiH
Biciklizam	3	3	3	BiH
Kuglanje	2	2	2	IL FBIH, PL BIH;
Šah	2	2	2	A BIH, P L BIH, II FBIH, KL ZDK, IB FBIH, IL HB, II L FBIH;
Ostalo	24	22	23	

2. Grafički prikaz ukupnog broja sprtaša i sportašica registriranih u sportskim savezima koji djeluju u općinama na prostoru ZDK.

3. Grafički prikaz ukupnog broj sportaša osoba s invaliditetom registriranih u savezima općina ZDK

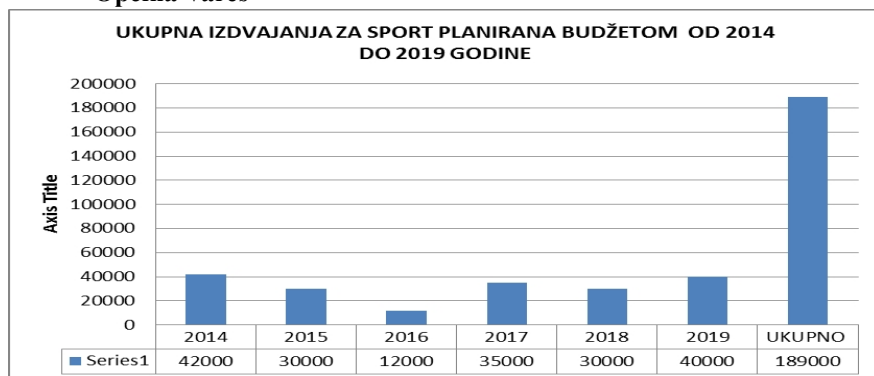
4. Finacijska izdvajanja općina za sport i sportsku infrastrukturu u posljednjih 6 godina

Općina Breza

Općina Doboju-Jug

Grad Zenica

Općina Vareš

Kad su pitanju rezultati natjecateljskih klubova, situacija je jako loša. Samo nekoliko seniorskih ekipa (timova) nastupa u najvišem rangu natjecanja. Zabrinjavajući podatak jest da postoji veliki broj seniorskih timova u nižim i zadnjim rangovima, a nemaju ambiciju za prelazak u viši rang. Loši rezultati u timskim sportovima se prenose jednako i na mlađe uzrasne kategorije i te ekipe nisu konkurentne van okvira Kantona. Status stabilnih prvoligaša u timskim sportovima imaju NK „Mladost“ iz Doboja kod Kaknja, KK „Kakanj“ iz Kaknja, OK „Kakanj 78“ iz Kaknja, ŽRK „Krivaja“ iz Zavidovića, KŽK „Čelik-Subor“ iz Zenice, RK „Bosna“ iz Visokog, te STK „Mladost“ iz Zenice (kombinirani model).

U pojedinačnim sportovima atletika prednjači u vrhunskim rezultatima, gdje natjecatelji ostvaruju vrhunske međunarodne rezultate. U ostalim pojedinačnim sportovima povremeni rezultati u skijanju, kickboks, karateu i tenisu nisu dovoljni za stvaranje ukupne dobre slike o sportu. Rad u klubovima nije koordiniran, veliki problem su loši stručni kadrovi, te osobni interesi koji nadilaze opći cilj bavljenja sportom, a to je postizanje vrhunskog rezultata.

Na osnovu podataka s kojima raspolaže resorno Ministarstvo kroz objavljene javne pozive u posljednje tri godine evidentni su administrativni problemi klubova. Veliki broj klubova prilikom apliciranja na javne pozive budu eliminirani, što u konačnici znači da nisu iskoristili sredstva koja su namijenjena za natjecateljske aktivnosti. Samo njihovo funkcioniranje u sklopu kojeg nisu ispunili zakonske uvjete, pokazuje da i dalje koriste benefite lokalnih zajednica, te neometano koriste raspoloživu infrastrukturu, i to sve na štetu klubova koji rade u skladu sa propisima. Radi se neuređenom sustavu, koji u konačnici dovodi do trenutnog stanja.

Na području Zeničko-dobojskog kantona stanje prijava na javne pozive Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport u protekle tri godine je slijedeće:

- 1) U 2018. godini prijavilo se 211 udruga koja se bave ovom oblasti. U programu je za navedenu godinu financirano 128 klubova koji se bave natjecateljskim sportom, odnosno 60,66% od ukupnog broja prijavljenih. Od ovog broja 11 su klubovi iz sporta osoba s invaliditetom.
- 2) U 2019. godini prijavila se 221 udruga koja se bavi ovom oblasti. U programu je financirano za ovu godinu 139 klubova koji se natječu, odnosno 62,89% od ukupnog broja prijavljenih. Od ovog broja njih 12 su klubovi iz sporta osoba s invaliditetom.
- 3) U 2020. godini, prijavilo se 206 udruga koje se bave ovom oblasti. U programu je financirano za ovu godinu 111 klubova koji se natječu, odnosno 53,88% od ukupnog broja prijavljenih. Od ovog broja njih 12 su klubovi iz sporta osoba s invaliditetom.

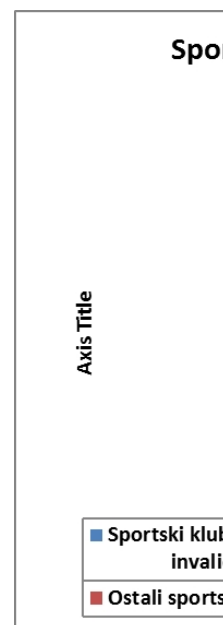
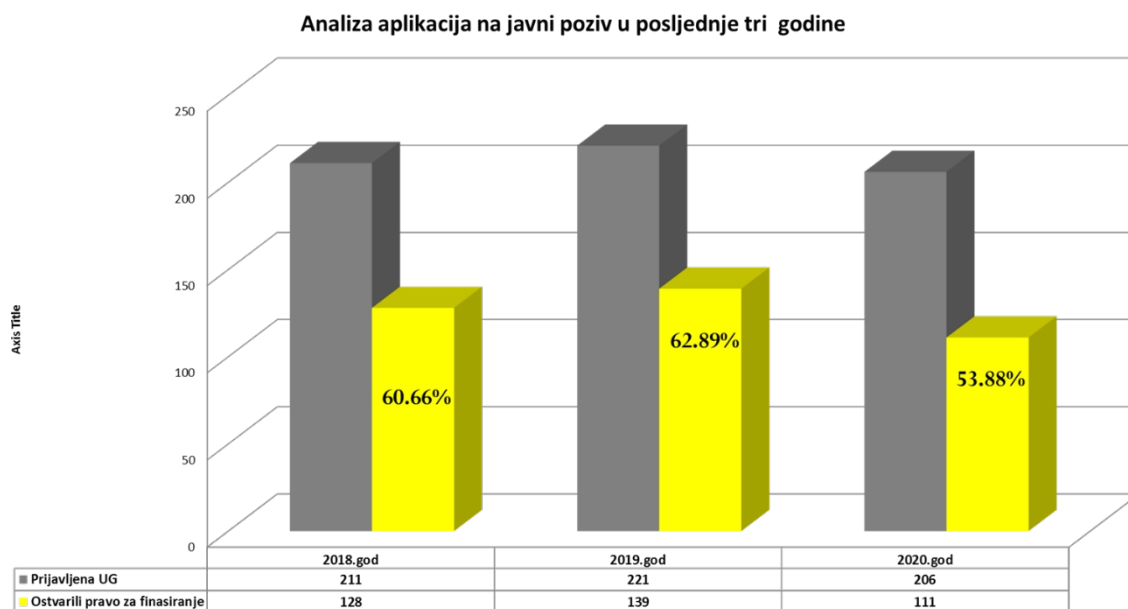

Tabela 1. Broj klubova u ZDK

R. broj	Naziv	posljednje 3 godine		2020
		2018	2019	
1.	Atletika	1	1	2
2.	Nogomet	21	18	14
3.	Mali nogomet / futsal	1	1	1
4.	Košarka	11	15	14
5.	Rukomet	6	7	4
6.	Odbojka	12	11	8
7.	Ragbi	3	2	2
8.	Taekwondo	11	8	5
9.	Tajlandski boks			1
10.	Kickboxing	6	9	4
11.	Karate	18	17	9
12.	Judo	1	2	4
13.	Tenis	4	5	5
14.	Stolni tenis	1	2	2
15.	Kuglanje	2	2	1
16.	Kajak, kanu, rafting	3	4	3
17.	Streljaštvo	2	4	4
18.	Zrakoplovstvo/ Vazduhoplovstvo	11	2	2
19.	Šah	7	7	6

20.	Sportski ribolov	2	3	3
21.	Golf	1	1	1
22.	Gimnastika		1	2
23.	Konjički sport		1	2
24.	Skijanje	1	2	
25.	Boks	1	1	
26.	Sportski plesovi		1	
	Ukupno	117	127	99

Identifikacija problema

Kategorizacija sporta

Kategorizacija klubova (natjecateljski sport i razvojni sport) uz izmjene ili dopune kriterija raspodjele finansijskih sredstava za natjecateljski sport i razvojni sport. Neophodno je uraditi obavezan model povezanosti suradnje razvojnog sporta i natjecateljskog sporta. Natjecateljski sport predstavlja rezultatskog reprezentanta, dok razvojni sport predstavlja bazu koja je selektirana kroz programe školskog sporta.

Kategorizacija natjecatelja/sportaša

Izraditi pravilnik o kategorizaciji sportaša, a baziran na postignutim vrhunskim rezultatima. *KATEGORIZACIJA može osigurati ambijent izdvajanja klubova koji se bave postizanjem vrhunskih sportskih rezultata a na isti način osigurati ambijent klubovima koji se bave razvojnim sportom.*

Izrada softverske baze podataka

Izrada softverske baze podataka je bitan segment zbog velikih problema kod ostvarivanja prava od strane sportskih klubova. Klubovi nemaju javne evidencije kad su u pitanju stručni kadrovi, administrativno osoblje, broj članova, kao i uvjeti u kojima obavljaju trenažne procese.

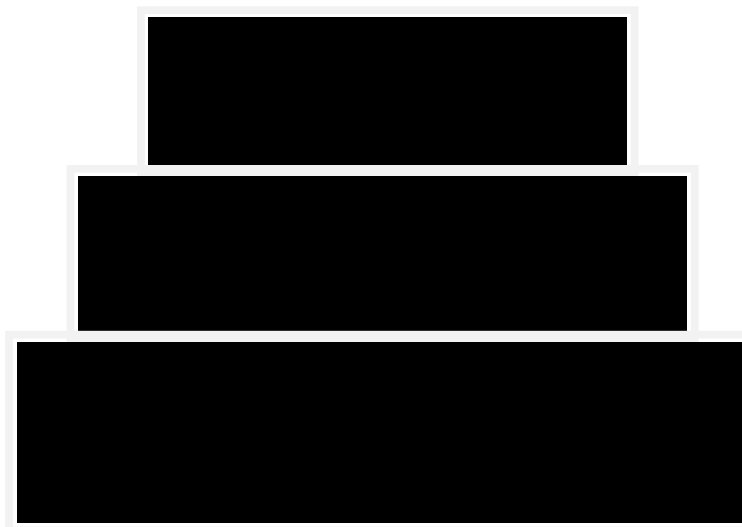
Nedostaju podaci o ostvarenim rezultatima niti programima natjecateljskih aktivnosti. Nema kontrole nad utroškom sredstava niti prikazivanja prihoda od članarina, sponzora i drugih aktivnosti od kojih se stječu finansijska sredstva.

Izmjene i dopune zakona o sportu ZDK

Usaglašavanje Zakona o sportu na kantonalnoj razini. Ovo usaglašavanje odnosi se na usaglašavanje članaka kantonalnog zakona o sportu ZDK i državnog zakona, posebno u člancima koji direktno utječu na razvoj natjecateljskog sporta. Samo nekoliko ekipa u seniorskoj konkurenciji nastupa u najvišem rangu natjecanja kad su u pitanju kolektivni sportovi (timovi). Rezultati u mlađim uzrasnim kategorijama su, također, jako loši i nemamo neku rezultatsku ulogu na državnoj razini.

Neophodno aktivirati granske saveze u skladu sa zakonom

Granske saveze identificirati kao nositelje programa razvoja natjecateljskog sporta. Nadzirati razvojni sport kroz programe natjecanja i povezati školski – masovni sport sa razvojnim sportom kroz programe školskih natjecanja.

Rezime

U Zeničko-dobojskom kantonu egzistira značajan broj sportskih udruga. Ono što je zajedničko za sve jest da svoju egzistenciju zasnivaju, u najvećem broju, na sufinanciranju od strane lokalnih zajednica i Kantona. Sva sufinanciranja se odvijaju kroz utvrđene pravilnike bez obzira na razinu i rang natjecanja. Neophodnost kategorizacije jedan je od ključnih segmenata Strategije, kako bi se u budućnosti osigurala najadekvatnija i najprihvatljivija raspodjela javnog novca sportskim kolektivima, a koja bi bila zasnovana na stvarnim potrebama istih. Izmjene i dopune zakona o sportu na razini Zeničko-dobojskog kantona doprinijet će poboljšanju uvjeta i rada u sportskim kolektivima. Angažman i aktivizam granskih saveza u skladu sa zakonom staviti u funkciju nositelja programa razvoja sporta i sve to uz izradu neophodne softverske baze podataka koja će omogućiti transparentnost u poslovanju i radu sportskih kolektiva.

2.2. Rekreativni sport

U sklopu izrade Strategije razvoja sporta ZDK, pokušali smo dati odgovor koliko građani Zeničko-dobojskog kantona upražnjavaju rekreativno vježbanje, koji su najčešći motivi za rekreativno vježbanje i koji su to razlozi za neobavljanje rekreativnim vježbanjem.

Za potrebe analize izradili smo anketu pod naslovom Razina sportske aktivnosti građana Zeničko-dobojskog kantona.

Anketni upitnik sadržavao je 12 čestica od kojih četiri čestice opisuju sociodemografsku strukturu ispitanika, kao što su: spol ispitanika, dob ispitanika, radni status ispitanika i stupanj obrazovanja ispitanika, dok ostalih osam čestica ispituje razinu sportske aktivnosti.

Ukupan broj ispitanika koji je sudjelovao u istraživanju iznosio je N=118.

1. Spolna struktura

[Više pojedinosti](#)

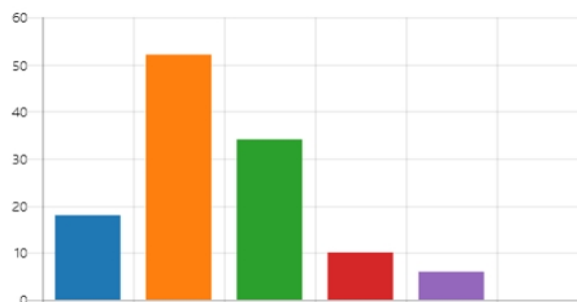
M	48
Ž	70

2. Dobna struktura

[Više pojedinosti](#)

Od 18 do 28 godina	18
Od 29 do 38 godina	52
Od 39 do 48 godina	34
Od 49 do 58 godina	10
Od 59 do 65 godina	6
Preko 66 godina	0

Od ukupnog broja ispitanika (N=118) njih 48 je muškog spola i 70 ženskog spola. U dobnoj strukturi ispitanika, njih 18 je u skupini od 18 do 28 godina starosti, 52 u skupini od 29 do 38 godina starosti, 34 u skupini od 39 do 48 godina starosti, 10 u skupini od 49 do 58 godina starosti, te 6 ispitanika u skupini od 59 do 65 godina starosti. Na osnovu dobivenih rezultata možemo zaključiti da su najviše u istraživanju sudjelovali ispitanici srednje životne dobi, odnosno životne dobi od kasnih dvadesetih do kasnih četrdesetih godina života.

3. Zaposlenje

[Više pojedinosti](#)

Zaposlen	92
Nezaposlen	22
Penzioner	1
Student	5

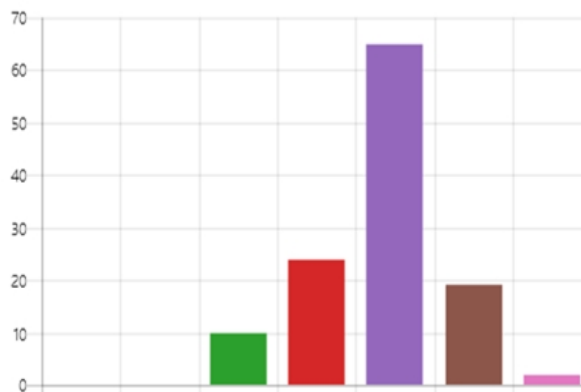

Kada se govori o radnom statusu ispitanika, njih ukupno 92 trenutno je u radnom odnosu, 22 ispitanika su nezapolena, 1 ispitanik je umirovljenik i 5 ispitanika su studenti.

4. Orazovna struktura

[Više pojedinosti](#)

Bez osnovnog obrazovanja	0
Osnovno obrazovanje	0
Srednja trogodišnja	10
Srednja četvorogodišnja škola	24
VSS	65
Magistar	19
Doktor nauka	2

Kada je u pitanju stupanj obrazovanja, najveći broj ispitanika se izjasnio da posjeduje visoku stručnu spremu, i to njih 65, dok 24 ispitanika imaju srednju četvorogodišnju školu, 19 ispitanika posjeduje magisterij, 10 ispitanika završilo je srednju trogodišnju školu i 2 ispitanika su se izjasnila kao doktori znanosti.

5. Koliko često se bavite sportom ili vježbate?

[Više pojedinosti](#)

Nikako	11
Rijetko (1-3 puta mjesečno)	36
Prilično redovno (1-4 puta sed...	67
Redovno (5 i više puta sedmič...	5

6. Koliko često ste uključeni u druge fizičke aktivnosti poput vožnja bicikla, plesanja, kućanski poslovi i slično

[Više pojedinosti](#)

Nikako	2
Rijetko (1-3 puta mjesečno)	38
Prilično redovno (1-4 puta sed...	58
Redovno (5 i više puta sedmič...	21

Na pitanja koja se odnose na vrijeme koje ispitanici provode baveći se sportom, vježbanjem ili nekim drugim oblikom fizičke aktivnosti poput vožnje biciklom, plesanja, kućanskih poslova, najčešće zastupljeni odgovori su *Prilično redovno (1 – 4 puta tjedno)*, i to za peto pitanje 67 takvih odgovora i za šesto pitanje 58 odgovora, te *Rijetko (1 – 3 puta mjesečno)* za peto pitanje 36 takvih odgovora i za šesto pitanje 38 odgovora.

Ono što je ohrabrujući rezultat jest činjenica da se veoma mali broj ispitanika izjasnio da

Nikako ne prakticiraju bilo kakav vid sportske ili druge fizičke aktivnosti, ali i činjenica da značajan broj ispitanika *Redovno* (5 i više puta tjedno) upražnjavaju sportske ili druge vidove fizičke aktivnosti.

Rezultati odgovora na ova dva postavljena pitanja sugeriraju da naši sugrađani imaju zaista izraženo razvijene navike kada je u pitanju bavljenje sportom, vježbanjem ili nekim drugom fizičkim aktivnostima.

7. U posljednjih 7 dana, koliko ste dana pješačili barem 10 minuta u kontinuitetu (odjednom)?

[Više pojedinosti](#)

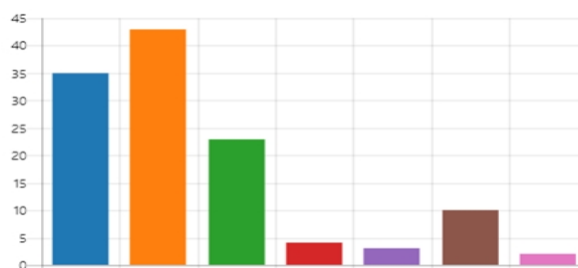
Od 4 do 7 dana	68
Od 1 do 3 dana	47
Niti jedan dan	5

8. U dane kada pješačite, koliko ukupno provedete vremena hodajući?

[Više pojedinosti](#)

30 minuta i manje	35
od 31 do 60 minuta	43
od 61 do 90 minuta	23
Od 91 do 120 minuta	4
Više od 120 minuta	3
Ne znam	10
Nikada ne hodam u kontinuitetu...	2

Uzimajući u obzir da je pješčenje jedna od najkorisnijih fizičkih aktivnosti za čovjeka, a koja zahtijeva najminimalnije materijalne i tehničke uvjete, zanimalo nas je koliko naši sugrađani provode vremena prakticirajući ovaj vid fizičke aktivnosti.

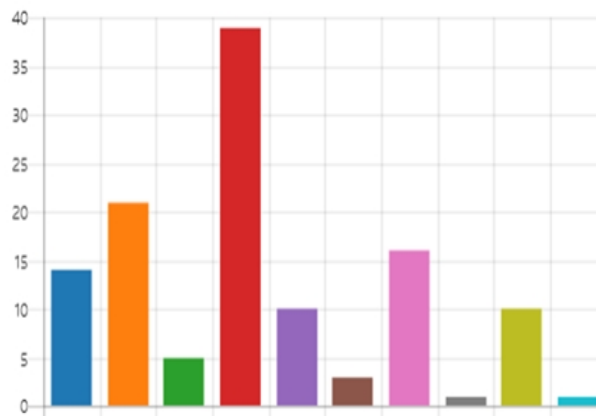
Inspekcijom rezultata naprijed navedenih pitanja, možemo konstatirati da je izuzetan broj ispitanika vrlo često pješačio više od 10 minuta u posljednjih sedam dana, i to njih ukupno 68 izjasnilo se da su pješačili više od 10 minuta od 4 do 7 dana i 47 ispitanika izjasnilo se da su u proteklih sedam dana pješačili od 1 do 3 dana u sedmici.

Najveći broj ispitanika (43) izjasnio se da prosječno pješači između 31 i 60 minuta, 35 ispitanika prosječno pješači nešto manje od 30 minuta, 23 ispitanika pješače od 60 do 90 minuta i 7 ispitanika se izjasnilo da pješače od 91 i više minuta. Deset ispitanika nije bilo sigurno koji je to prosječni vremenski okvir koji provode u pješčenju i samo dva ispitanika su se izjasnila da se ne kreću često u kontinuitetu više od 10 minuta.

10. Ako se bavite sportskim aktivnostima, gdje to izvodite?

Više pojedinosti

● U parku, na otvorenom	14
● Kod kuće	21
● Na putu od kuće do škole,posl...	5
● U zdravstvenom ili fitness centru	39
● U sportskom klubu	10
● Na poslu	3
● U sportskom centru	16
● U školi ili na fakultetu	1
● Ostalo	10
● Ne znam	1

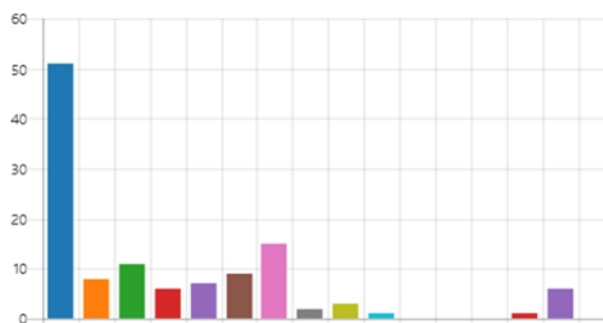

Na pitanje gdje ispitanici najčešće upražnjavaju svoje sportske aktivnosti dobili smo cijelu paletu odgovora. Najveći broj ispitanika, njih 39, izjasnilo se da svoje fizičke aktivnosti izvide u zdravstvenim odnosno fitness centrima, 21 ispitanik prakticira vježbanje kod kuće, 16 ispitanika svoje sportske aktivnosti upražnjava u sportskim centrima, 14 ispitanika svoje vježbanje izvodi na otvorenim vježbalištima, u parkovima i slično, neki to prakticiraju na putu do posla ili škole, na poslu ili u drugim vidovima sportskih objekata i slično.

11. Zašto se bavite sportom?

Više pojedinosti

Poboljšanje zdravlja	51
Poboljšanje kondicije	8
Opuštanje	11
Zabava	6
Poboljšani fizički efekat	7
Kontrola tjelesne težine	9
Poboljšanje fizičkog izgleda	15
Druženje s prijateljima	2
Ublažavanje efekta starenja	3
Podizanje samopoštovanja	1
Razvoj novih vještina	0
Upoznavanje novih ljudi	0
Zbog takmičarskog duha	0
Zbog bolje integracije u društvo	1
Ostalo	6
Ne znam	0

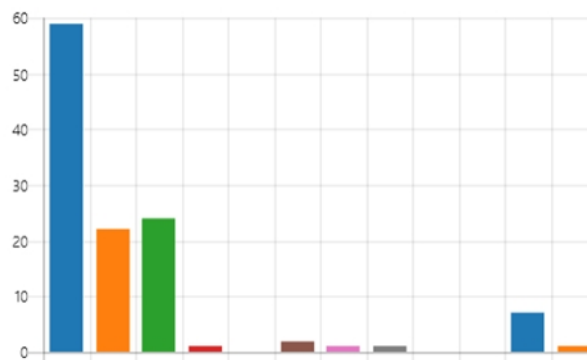

Ono što nas je zanimalo bila je i vrsta motivacije za upražnjavanje fizičkog vježbanja, odnosno koji su razlozi bavljenja fizičkom aktivnošću. Rezultati nam sugeriraju da najveći postotak ispitanika prakticira fizičke aktivnosti, kako bi unaprijedili svoj zdravstveni status. Od ukupnog broja ispitanika njih 51 izjasnilo se da vježbaju isključivo u svrhu poboljšanja svog zdravlja, 15 ispitanika navelo je da vježbaju radi poboljšanja fizičkog izgleda, 11 ispitanika vježba radi opuštanja, 9 ispitanika na ovaj način želi da kontrolira svoju tjelesnu težinu, 7 ispitanika vježba radi poboljšanja fizičkih performansi, kao i podizanja samopoštovanja, druženja, ublažavanja efekata starosti i ostalo.

12. Koji su glavni razlozi koji vas sprečavaju da se bavite redovno sportom u slobodno vrijeme?

Više pojedinosti

Nedostatak vremena	59
Nedostatak motivacije ili volje	22
Već se bavim sportom	24
Invaliditet ili bolest	1
Preskupo je	0
Rizik od povreda	2
Nedostatak infrastrukture	1
Nedostatak prijatelja za sport	1
Diskriminacija u odnosu na os...	0
Ne volim takmičarske aktivnosti	0
Ostalo	7
Ne znam	1

Na pitanje koji su to remeteći faktori, odnosno koji su to razlozi koji ispitanike sprečavaju da se redovnije bave sportom u slobodno vrijeme rezultati su pokazali da je najveći razlog nedostatak vremena, što je navelo 59 ispitanika, potom nedostatak motivacije kod 22 ispitanika, dok se 24 ispitanika već bave određenim sportom. Ostali ispitanici su kao moguće razloge naveli slijedeće: rizik od povreda, nedostatak infrastrukture, bolest ili invaliditet i slično.

Rezime

Poput rekreacija, slobodno vrijeme i sportske aktivnosti igraju važnu ulogu u zajednicama. Njihove brojne prednosti uključuju poboljšanje zdravlja i dobrobiti pojedinaca, doprinos osnaživanju pojedinaca i promociju razvoja inkluzije u zajednici. Rekreacija, slobodno vrijeme i sportske aktivnosti mogu uključivati pojedince, male grupe, timove ili cijele zajednice i relevantne su za ljude svih dobnih skupina, sposobnosti i razina vještina. Vrste rekreacije, razonode i sportskih aktivnosti u kojima ljudi sudjeluju uveliko se razlikuju ovisno o lokalnom kontekstu i imaju tendenciju odražavati socijalni sustav i kulturne vrijednosti.

Različite grupe ljudi unutar sportske rekreacije imaju različite zahtjeve. Identificiranje ovih grupa i poticanje inkluzije omogućava usmjereni razvoj u određenim područjima unutar sportske rekreacije. Sudjelovanje u rekreaciji, razonodi i sportskim aktivnostima može biti jedna od rijetkih prilika da se i osobe s invaliditetom uključe u život zajednice izvan svoje uže obitelji.

2.3. Sport u sustavu obrazovanja

Niz je različitih istraživanja i dokazanog sveobuhvatnog utjecaja sportskih aktivnosti na razvoj osobnosti od rođenja pa do kasne adolescencije. Svaka faza razvoja nosi različita razvojna obilježja poput brzog razvoja organa u dobi od 0 do 2 godine, stadij nejednakog ritma razvoja koji obiluje važnim i kompleksnim promjenama u dobi od 3 do 5 godina, odnosno u predškolskoj dobi. U školskom uzrastu koji je jako turbulentan, rast i razvoj mijenja tempo od laganog i uravnoteženog u periodu prepuberteta (od 6 do 12 godina), brzog rasta i razvoja u visini i težini u periodu puberteta (od 11 do 13 godina) i polaganog, uravnoteženog i proporcionalnog razvoja u periodu postpubertetske adolescencije (od 13 do 18 godina). (Bompa, 2000) Sve ove činjenice upućuju da je potrebno prije svega:

- podržavati formiranje osobnosti u svim njenim segmentima,
- utjecati na stvaranje zdravih navika i stilova života,
- podržavati pravilan rast i razvoj,
- utjecati na sportsko usmjeravanje i dalje usavršavanje,
- stvarati uvjete za vrhunska postignuća,
- utjecati na unapređenje sporta i sportskih dostignuća društva u cjelini.

Trenutno je razvoj tehnologije utjecao na promjenu odnosa korištenja slobodnog vremena, i to na koji način i u kojem omjeru u odnosu na obaveze mlađa populacija provodi slobodno vrijeme. Danas je to u korist sedentarnog načina života sa veoma malo ili nikako fizičkih aktivnosti koje se često svode na one obavezne u predškolskim i školskim ustanovama. Kao posljedica toga je povećan broj djece i mladih sa prekomjernom težinom, deformitetima stupa kralježnice i drugim patološkim stanjima zdravstvenog statusa. (Geneva, 2015) Stoga je potrebno kontinuirano pratiti i raditi na unapređenju predškolskih i školskih organiziranih sportskih aktivnosti. Nositelj školskih sportskih natjecanja je Savez društava/udruženja

pedagoga fizičke kulture Zeničko-dobojskog kantona (SDUPFZ ZDK).

2.3.1. Sport u predškolskom odgoju

Predškolske ustanove¹ na području Zeničko-dobojskog kantona realiziraju aktivnosti kroz provedbu slijedećih programa:

- cjeloviti razvojni program (djeca uzrasta od 6 mjeseci do polaska u školu),
- program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja (djeca uzrasta pred polazak u školu) sa fondom od 180 sati realizacije godišnje,
- specijalizirani programi koji se provode na zahtjev roditelja i uz suglasnost MONKS ZDK (programi koji obuhvaćaju sadržaj koji nije integriran u Cjeloviti razvojni program i Program predškolskog odgoja i obrazovanja i provode ih isključivo stručne osobe).

Pored naglašenog utjecaja na svestrani razvoj djeteta, programi obuhvaćaju segmente fizičkog razvoja odnosno tjelesnog i zdravstvenog odgoja koji za ciljeve i zadatke imaju utjecaj na razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, prirodnih oblika kretanja, savladavanje prostora, razvoj higijenskih i kreativnih navika, razvoj navika za svakodnevne kretne aktivnosti, podizanje i održavanje razine zdravstvenog statusa, razvoj natjecateljskog duha i stvaranje zdravih osnova za cjeloživotnu naviku kretanja².

Na području Zeničko-dobojskog kantona 8 je javnih predškolskih ustanova i 27 privatnih za razliku od 2014. godine kada je bilo registrirano 26 predškolskih ustanova ukupno³.

Uočava se trend rasta predškolskih ustanova. Broj djece pred polazak u osnovnu školu koja su bila obuhvaćena Programom predškolskog odgoja i obrazovanja u prethodnoj godini je 3689 i to je podatak koji predstavlja obuhvat polaznika ovim programom od 98,16%⁴. Sve ove ustanove posjeduju adekvatne unutarnje prostore za rad, dječija igrališta za realizaciju sadržaja Tjelesnog i zdravstvenog odgoja u sklopu programa kojih se provode. Ustanove ne posjeduju sportska igrališta niti zatvorene sportske prostore. Specijalizirani sportski programi se ne provode u svim predškolskim ustanovama. Sportske manifestacije koje uključuju predškolsku populaciju se ne realiziraju u svim općinama.

Identifikacija problema

Iz analize trenutnog stanja, mogu se identificirati problemi:

- nedostatak suradnje sa stručnim osobama i sportskim udrugama u realizaciji edukativnih, natjecateljskih i drugih sportskih sadržaja u svrhu promocije sporta i zdravih navika kod predškolskog uzrasta,
- nedostatak organiziranih, prilagođenih i adekvatnih sportskih manifestacija koje uključuju predškolsku populaciju,
- nedostatak sportskih vanjskih i unutrašnjih prostora, kao i rekvizita u predškolskim ustanovama,
- potreba za stalnom edukacijom odgajateljica u oblasti tjelesnog i zdravstvenog odgoja, kao i o akutnim problemima i mjerama prevencije podizanja razine zdravlja, motoričke i funkcionalne sposobnosti i slično,
- potreba za edukacijom roditelja predškolske djece o akutnim problemima, trendu porasta djece sa prekomjernom težinom, deformitetima lokomotornog aparata i mjerama prevencije.

Moramo istaći da predškolske ustanove, odnosno predškolski odgoj i obrazovanje u cjelosti nosi veliku odgovornost s obzirom na specifičnost i osobenost rasta i razvoja mlađe uzrasne skupine, te važnost pozitivnog utjecaja u ovom periodu rasta i razvoja na sve aspekte

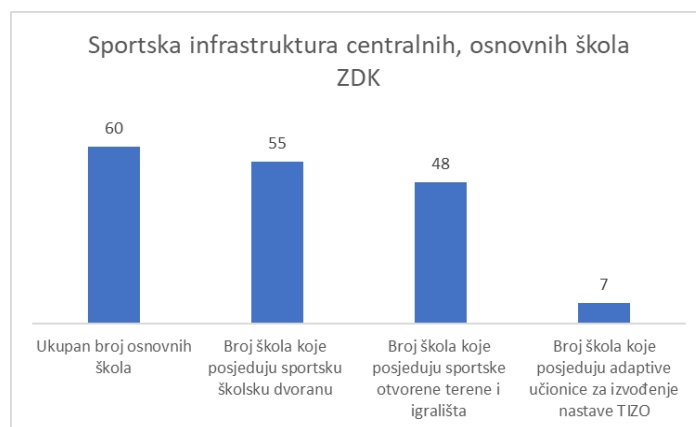
osobnosti djeteta kao budućeg stuba zdravog društva. Primjenom Cjelovitih razvojnih programa i Programa za predškolski odgoj i obrazovanje, koji su veoma dobro koncipirani, ostvaruje se ogroman utjecaj na razvoj osobnosti djeteta i njegovu pripremu za dalju ulogu u društvu. Sve to predstavlja osnovu koja direktno utječe svojim ishodima između ostalog i na razvoj sporta. Potrebno je stalno pratiti, unapređivati i razvijati segment predškolskog odgoja i obrazovanja u svim aspektima djelovanja, naročito u prostoru tjelesnog i zdravstvenog odgoja predškolskog uzrasta.

2.3.2. Sport u osnovnim i srednjim školama

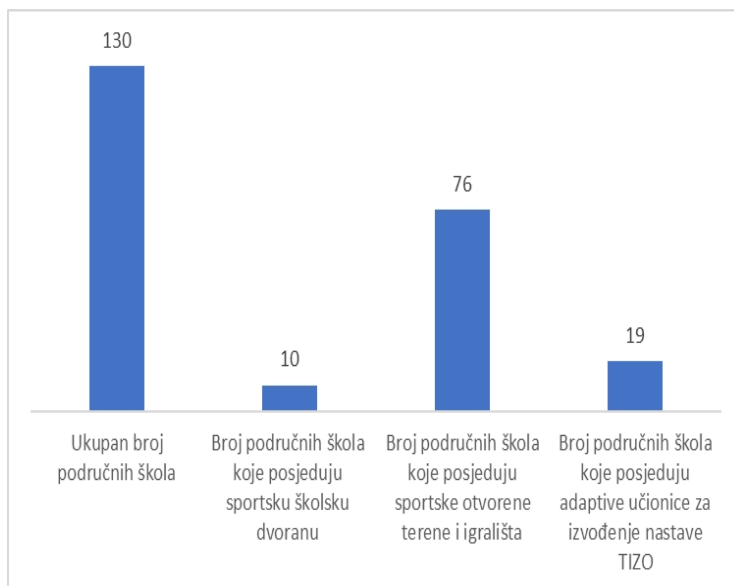
Osnovne škole

Zeničko-dobojski kanton broji 61 centralnu osnovnu školu, u sklopu kojih se nalazi i 130 područnih škola. Kao obavezan predmet pohađanja u osnovnom obrazovanju nalazi se Tjelesni i zdravstveni odgoj. Pored redovnih sati, dva sata tjedno u trajanju od 45 minuta, učenici mogu pohađati i vannastavne sportske aktivnosti, koje nisu obavezne već su po vlastitom izboru. Veliki dio sportskih aktivnosti ove školske populacije se ne realizira kroz aktivnosti u školi već angažiranjem izvan nastave u sportskim školama i udrugama koje provode organizirane oblike rada kroz univerzalne i usmjerene sportske škole. Također, ne mali dio predškolskih ustanova Program obaveznog predškolskog odgoja i obrazovanja provodi u objektima centralnih i područnih osnovnih škola.

Kroz grafikone 1, 2 i 3 se može vidjeti infrastrukturno stanje sportskih objekata i igrališta kada govorimo o osnovnim školama.

Grafikon 1. Sportska infrastruktura osnovnih škola ZDK, centralne zgrade (N=60)

Grafikon 2. Sportska infrastruktura osnovnih škola ZDK, područne škole (N=130)

Grafikon 3. Uvjetovanost sportskih objekata u osnovnim školama ZDK

Analizirajući podatke dostavljene putem matrice od strane osnovnih škola, uočava se da je na predmetu Tjelesni i zdravstveni odgoj raspoređeno 139 predmetnih nastavnika i 22 asistenta u nastavi¹.

Grafikon 4. Pregled broja učenika oslobođenih od nastave TIZO i učenika u inkluziji

Od ukupnog broja učenika, prema zadnjim podacima FMON, ukupni broj učenika u osnovnim školama FBiH u protekle tri školske godine je u trendu opadanja, što se odnosi i na broj osnovaca u ZDK (grafikon 5). Analizom dostavljenih podataka broj učenika koji je u inkluziji i onih koji su iz opravdanih (zdravstvenih) razloga pošteđeni aktivnog sudjelovanja na satima TIZO²-a je u porastu sa školskom 2018/2019. godinom (grafikon 4).

Tabela 3: Pregled kretanja ukupnog broja učenika osnovnih škola u Federaciji Bosne i Hercegovine za period školska 2014/15 – 2018/19. godina

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)·100%
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19		
		a	b	c	d	e	f	g
1.	Unsko-sanski	24.602	23.618	22.764	21.862	20.873	-3.729	-15,16%
2.	Posavski	2.790	2.621	2.431	2.259	2.134	-656	-23,51%
3.	Tuzlanski	39.838	39.416	38.927	38.111	39.267	-571	-1,43%
4.	Zeničko-dobojski	34.602	34.089	34.371	33.529	31.223	-3.379	-9,77%
5.	Bosansko-podrinjski	1.950	1.908	1.929	1.889	1.886	-64	-3,28%
6.	Srednjobosanski	22.957	22.020	21.547	20.974	22.328	-629	-2,74%
7.	Hercegovačko-neretvanski	18.213	17.785	17.365	17.337	17.549	-664	-3,65%
8.	Zapadnohercegovački	8.537	8.401	7.961	7.666	7.841	-696	-8,15%
9.	Kanton Sarajevo	36.143	35.717	36.789	37.372	36.957	814	2,25%
10.	Kanton 10	5.235	5.141	4.935	4.606	4.411	-824	-15,74%
Σ	Federacija BiH	194.867	191.210	189.019	185.605	184.469	-10.398	-5,34%

Tabela 1. Pregled ukupnog broja učenika u osnovnim školama FMON za proteklih 5 godina

Tijekom školske godine nastava Tjelesnog i zdravstvenog odgoja sa dva sata tjedno, osim što je redovna i obavezna aktivnosti, nije i jedina takva aktivnost. U osnovnim školama su predviđene vannastavne, dopunske i dodatne aktivnosti koje se svakako mogu odnositi na različite sportske aktivnosti koje provode stručne osobe, odnosno nastavnici TIZO-a.

Grafikon 5. Pregled uključenosti učenika i učenika osnovnih škola ZDK po sportovima, u okviru vannastavnih aktivnosti

Iz Grafikona 5. se uočava veliki broj učenika koji su uključeni u sekcije nogometa, zatim odbojke, košarke, ritmičko-sportske gimnastike, floglora i rukometa, a najmanji broj učenika kroz pregled protekle tri godine uključen je u sekcije gimnastike i atletike. Pod ostalim sekcijama, odnosno vannastavnim aktivnostima, podrazumijeva se da su učenici pohađali sekcije šaha i borilačkih sportova.

Kada se analizira podatak o ukupnom broju djevojčica i dječaka koji su u proteklom periodu bili uključeni u različite sportske sekcije, uočava se trend opadanja zbirnog broja.

Grafikon 6. Pregled ukupnog broja učenika i učenika u osnovnim školama ZDK koji su uključeni u rad sportskih sekcija u okviru vannastavnih aktivnosti

Razlika se uočava u broju dječaka kojih je u svakoj školskoj godini bilo više aktivnih u sportskim sekcijama u odnosu na djevojčice u osnovnim školama ZDK.

Grafikon 7. Pregled ukupnog broja osvojenih medalja učenika i učenika osnovnih škola u periodu od 2014. godine do 2019. godine na svim razinama

Na Grafikonu 7. je predstavljen pregled sudjelovanja i osvajanja medalja na sportskim natjecanjima za osnovne škole na različitim razinama. Najviše medalja škole su osvajale na općinskoj razini, zatim kantonalnoj i federalnoj, a najmanje na državnoj razini. Može se uočiti učestalost kada je u pitanju općinsko natjecanje ali ne i sportska natjecanja na ostalim, višim razinama. Moramo naglasiti da se sva natjecanja na razini općina, kantona, federacije i države koja obuhvaćaju natjecanja po programu za osnovne škole odvijaju u organizaciji Saveza društava / udruga pedagoga fizičke kulture Zeničko-dobojskog kantona, a financiraju se od strane resornog Ministarstva.

U analizi rezultata uzeti su podaci od ukupno 61 osnovne škole u sklopu kojih djeluje 96 područnih škola u ZDK, koje su dostavile tražene podatke.

Ukupan broj zaposlenih:

- nastavnici / nastavnice Tjelesnog i zdravstvenog odgoja N=102
- nastavnici / nastavnice razredne nastave N=726
- broj asistenata u nastavi TIZO-a N= 22

Srednje škole

Ukupno 32 srednje škole na području Zeničko-dobojskog kantona dostavile su podatke za izradu Strategije razvoja sporta na području ZDK. Ove škole nastavni proces provode prema

nastavnim planovima i programima za gimnazije, tehničke škole, stručne škole, glazbene i vjerske škole i prema PHAR-VET modularnim programima nastave¹. Predmet Tjelesni i zdravstveni odgoj je obavezan prema svim navedenim programima i obuhvaća realizaciju sportskih sadržaja kroz dva sata tjedno u trajanju od 45 minuta. Pored redovnih sati, sportske aktivnosti se provode kroz vannastavne, dopunske i dodatne aktivnosti kojim rukovode profesori Tjelesnog i zdravstvenog odgoja u obimu do 2 sata tjedno, a koje su po izboru učenika i nisu obavezne. U godišnjim programima rada srednjih škola nalaze se planirana školska sportska natjecanja, kojima se određuju ekipe za daljnja natjecanja za srednje škole koje su u organizaciji Saveza društava / udruga pedagoga fizičke kulture Zeničko-dobojskog kantona. U poglavlju koje se odnosi na sportske udruge i klubove bit će detaljnije obuhvaćena analiza stanja koje se odnosi na natjecateljski sport i organizaciju.

Kada su u pitanju sportski objekti srednjih škola, u grafikonu 9. predstavljen je pregled temeljem kojeg se vidi da više od dvije trećine srednjih škola posjeduje sportsku salu, jedan dio škola posjeduje i vanjske sportske terene, a samo jedna škola ima adaptivnu učionicu za izvođenje nastave TIZO-a. Srednje škole, koje nemaju spostvenu sportsku salu, sate TIZO-a održavaju u gradskim dvoranama. Kao i kod osnovnih škola, veliki problem predstavlja korištenje termina gradskih dvorana ili školskih sala koje koristi više škola za održavanje redovnih sati, ali i dodatnih sportskih aktivnosti.

Grafikon 8. Pregled sportskih objekata u sklopu srednjih škola ZDK

Grafikon 9. Pregled uvjetnosti sportskih objekata srednjih škola ZDK

Većina školskih dvorana srednjih škola ZDK, nema dimenzije sukladno stadardima i ne ispunjava odgovarajuće uvjete za održavanje nastave TIZO-a. Pristup unutarnjim i vanjskim sportskim objektima srednjih škola nije kod svih prilagođen za osobe sa poteškoćama u kretanju.

Kada je u pitanju stručni kadar, trenutno je zaposleno 79 stručnih osoba na mjestu profesora TIZO-a. Za razliku od osnovnih škola, niti jedna srednjoškolska ustanova nema asistenta u nastavi TIZO-a. U proteklom periodu broj učenika u srednjim školama ZDK je rapidno opadao (tabela 10.). Broj učenika koji su u inkluziji kroz protekle tri godine se povećao, kao i broj učenika koji su oslobođeni fizičkih aktivnosti na nastavi TIZO-a.

Redni broj	Kanton	Školska godina					Povećanje/ smanjenje e-a	% promjene (f/a)·100%
		2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19		
		a	b	c	d	e		
1.	Unsko-sanski	11.058	10.239	9.619	9.496	8.746	-2.312	-20,91%
2.	Posavski	1.600	1.413	1.300	1.160	1.094	-506	-31,63%
3.	Tuzlanski	19.226	16.850	15.751	15.966	15.867	-3.359	-17,47%
4.	Zeničko-dobojski	16.228	14.778	14.478	14.006	11.606	-4.622	-28,48%
5.	Bosansko-podrinjski	1.202	1.031	948	964	903	-299	-24,88%
6.	Srednjobosanski	12.333	11.420	10.610	10.087	8.464	-3.869	-31,37%
7.	Hercegovačko-neretvanski	9.621	9.386	8.614	8.089	7.260	-2.361	-24,54%
8.	Zapadnohercegovački	4.419	4.265	4.029	3.803	3.570	-849	-19,21%
9.	Kanton Sarajevo	17.904	16.148	15.285	15.926	16.111	-1.793	-10,01%
10.	Kanton 10	2.740	2.283	2.041	1.957	1.967	-773	-28,21%
Σ	Federacija BiH	96.331	87.813	82.675	81.454	75.588	-20.743	-21,53%

Tabela 3. Pregled ukupnog broja učenika u srednjim školama FMON za proteklih 5 godina

Grafikon 10. Pregled broja učenika u inkluziji i broja učenika oslobođenih od nastave TIZO-a

U Grafikonu 11. je predstavljen pregled sudjelovanja učenika u proteklom periodu u radu sportskih sekcija po sportovima. Za razliku od osnovnih škola najveći odziv je bio na sekcijama odbojke, naročito u prošloj godini, zatim na školskim sekcijama nogometa i košarke, a najmanje na sekcijama atletike, folklora i ritmičko-sportske gimnastike. Pod ostalim sportskim sekcijama, učenici su bili uključeni u skijanje, planinarenje i borilačke sportove.

Grafikon 11 .Pregled broja učenika uključenih u sportske sekcije po sportovima

Kada se analizira broj učenika i učenika na vannastavnim aktivnostima, brojnost je varirala i uočava se porast broja uključenih učenika u sportske sekcije u školskoj 2018/2019. godini. Kao i u osnovnim školama, najviše su aktivni učenici u školskim, sportskim sekcijama (grafikon 12.)

Grafikon 12. Pregled broja uključenih učenika i učenika u sportskim sekcijama srednjih škola ZDK

Najviše osvojenih medalja, odnosno sudjelovanja i uspjeha u sportskim natjecanjima učenici srednjih škola imaju na općinskim natjecanjima, zatim na kantonalnim i federalnim i najmanje na državnim i regionalnim sportskim natjecanjima koja se organiziraju u sklopu sportskih natjecanja za srednje škole (grafikon 13.).

Grafikon 13. Pregled broja osvojenih medalja i uspjeha srednjih škola (sportskih ekipa) ZDK na natjecanjima

U analizi rezultata uzeti su podaci od ukupno 32 srednje škole u ZDK, koje su dostavile tražene podatke.

Ukupan broj zaposlenih:

- profesori / profesorice Tjelesnog i zdravstvenog odgoja N=82.
- broj asistenata u nastavi Tjelesnog i zdravstvenog odgoja N= 0

Identifikacija problema

Nastavnici i profesori TIZO-a, direktni sudionici nastavnog procesa, odgovorne osobe koje su dostavile podatke za potrebe analize trenutnog stanja sporta u osnovnim školama, izdvojili su i osnovne probleme s kojim se svakodnevno susreću u radu. Također, ti problemi se mogu uočiti i u predstavljenim podacima analize.

Identificirani su problemi koji su radi preglednosti predstavljeni na slijedeći način:

Sportska infrastruktura

- nedostatak sportske sale i vanjskih sportskih igrališta
- neadekvatni postojeći sportski unutarnji i vanjski prostori (problem grijanja, istrošene podne obloge, izostanak toplotne izolacije, loša vanjska i unutarnja stolarija, odstupanja od standardnih dimenzija visine, širine i dužine sportskih terena) koji zahtijevaju renoviranje
- dotrajale pomoćne prostorije sportskih sala i vanjskih igrališta koje zahtijevaju renoviranje (mokri čvorovi, svlačionice i sl.)
- nepostojanje adekvatnog pristupa sportskim salama i vanjskim igralištima za invalidne osobe

Problem opremljenosti nastavnim sredstvima i nedostatak financijskih sredstava

- nedostatak sportskih rekvizita za redovnu nastavu i vannastavne aktivnosti
- nedostatak rekvizita i opreme za rad sa učenicima sa poteškoćama u razvoju
- nedostatak financijskih sredstava za odlazak učenika na sportska natjecanja u druge općine, kantone i sl.
- nedostatak financijskih sredstava za osiguranje prijevoza učenika iz ruralnih dijelova radi sudjelovanja u radu sportskih sekcija i natjecanja
- problem održavanja postojećih sportskih, vanjskih terena u sklopu osnovnih škola

Problem organizacije sportskih aktivnosti na razini osnovnih škola

- nedovoljna povezanost osnovnih škola sa sportskim klubovima i udrugama
- nedostatak kontinuiranih sportskih natjecanja i manifestacija na svim razinama (općinskim, kantonalnim i sl)
- nedovoljna motiviranost učenika za uključivanje u rad sportskih sekcija (većina su uključena u rad sportskih klubova)
- manji broj učenika koje su uključene u rad sportskih sekcija

2.3.3. Sport na Univerzitetu u Zenici

Misija i vizija

Univerzitet u Zenici promovirat će utjecaj sporta i tjelesnog vježbanja na akademsku zajednicu i na šire društveno okruženje Zeničko-dobojskog kantona razvijajući svijest o kvalitetnom stilu života na taj način doprinoseći zdravom i prosperitetnom društvu.

Uvod

Pod pojmovima sport i tjelesno vježbanje na Univerzitetu u Zenici podrazumijevamo organizirane i neorganizirane oblike bavljenja sportom i sportskom rekreacijom, odnosno tjelesnim vježbanjem u kojima sudjeluju studenti i uposlenici Univerziteta.

Sport u akademskom okruženju igra posebno važnu ulogu: osigurava cjeloviti razvoj mladih ljudi koji, razvijajući svoje intelektualne i moralne karakteristike, ne zanemaruju tjelesnu komponentu ljudskog bića. Sport, također, igra važnu ulogu i može poslužiti kao sredstvo socijalne i akademske integracije kreiranja univerzitetskog identiteta i zbližavanja svih članova akademske zajednice. Sport omogućava i edukaciju o dobrobiti zdravog načina življenja i kvaliteti života jer sport i tjelesno vježbanje imaju niz zdravstveno-preventivnih učinaka.

Uz sve navedeno sport educira i o *fair play*-u, te time priprema studente za lakše suočavanje s „pobjedama“ i „porazima“ u životu¹.

Stanje sporta na Univerzitetu u Zenici

U narednim tabelama dati su pregledi broja studenata I (prvog) i II (drugog) ciklusa studija akademske 2019/20. godine po fakultetima Univerziteta u Zenici.

Ukupan broj studenata upisanih na I (prvi) ciklus studija Univerziteta u Zenici je 3416. Ukupan broj studenata upisanih na II (drugi) ciklus studija je 808, a broj studenata upisanih na III (treći) ciklus studija je 49², što sveukupno iznosi 4273 studenta.

Tabela 1. Broj studenata I (prvog) ciklusa studija

Br.	Fakultet	Bolonjski studij
1.	Metalurško-tehnološki fakultet	138
2.	Mašinski fakultet	433
3.	Filozofski fakultet	535
4.	Pravni fakultet	382
5.	Ekonomski fakultet	489
6.	Medicinski fakultet	447
7.	Politehnički fakultet	475
8.	Islamski pedagoški fakultet	517
	UKUPNO	3416

Tabela 2. Broj studenata II (drugog) ciklusa studija

Br.	Fakultet	Bolonjski studij
-----	----------	------------------

1.	Metalurško-tehnološki fakultet	29
2.	Mašinski fakultet	138
3.	Filozofski fakultet	53
4.	Pravni fakultet	247
5.	Ekonomski fakultet	150
6.	Medicinski fakultet	74
7.	Politehnički fakultet	37
8.	Islamski pedagoški fakultet	80
UKUPNO		808

Među studentima Univerziteta u Zenici nalaze se i priznati sportaši Amel Tuka, Maid Redić, Ahmed Krnjić i dr. U odnosu na ukupan broj studenata njihov je broj mali. Broj studenata koji sudjeluje u sportskim natjecanjima na Univerzitetu, na regionalnoj ili nacionalnoj razini je 10%.

Univerzitet u Zenici je pitanjima sporta i tjelesnog vježbanja pristupio osmišljeno, planski i strateški. Na temelju ove Strategije izradit će se program i politika djelovanja na području sporta i tjelesnoga vježbanja u okviru Univerziteta u Zenici. Njima će se definirati kadrovski i financijski kapaciteti potrebni za provedbu programa i politike u područjima sporta i tjelesnoga vježbanja na Univerzitetu.

Analizom ustroja sporta i tjelesnog vježbanja na Univerzitetu u Zenici uočeno je da postoje određeni nedostaci i potrebe:

- tradicija obavezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture na Univerzitetu u Zenici nije zastupljena na svim fakultetima (Mašinskom, Metalurško-tehnološkom, Ekonomskom, Pravnom, Politehničkom, Medicinskom, Filozofskom i Islamskom pedagoškom),
- zakonski ustrojiti obaveznu nastavu Tjelesnog odgoja na I, II, III i IV semestru za sve studente na Univerzitetu u Zenici.

U sastavu Univerziteta u Zenici postoji tradicija obavezne nastave tjelesne i zdravstvene kulture na Ekonomskom, Mašinskom, Metalurško-tehnološkom, Medicinskom i Politehničkom fakultetu, dok nastava nije zastupljena na Pravnom, Filozofskom i Islamskom pedagoškom fakultetu. Također, pokrenuta je aktivnost za otvaranje novog studijskog programa „Tjelesni odgoj i sport“ na Filozofskom fakultetu.

U sklopu Univerziteta kontinuirano je pristuna težnja poboljšanja uvjeta za razvoj studentskog sporta, te je u tu svrhu pokrenuta aktivnost za izgradnju univerzitetskog sportskog centra sa zatvorenim pedesetmetarskim bazenom u Kampusu Univerziteta u Zenici.

Da bi se pokrenuo razvoj sporta na Univerzitetu u Zenici, potrebno je uspostaviti institucionalni sustav potpore studentima sportašima kroz stipendije i druge nagrade na Univerzitetu u Zenici te poboljšati suradnju sa zeničkim Univerzitetskim sportskim savezom i zeničkim općinskim i kantonalnim sportskim savezom.

Proteklih godina primijetno je umanjivanje financijskih sredstava za organizaciju i provedbu univerzitetskih sportskih natjecanja, kao i smanjivanje broja natjecanja. Potrebno je zaustaviti smanjivanje financijskih sredstava za pomenute studentske sportske manifestacije.

Dakle, potrebno je povećati financijska sredstava za organizaciju i provedbu univerzitetskih sportskih natjecanja na I i II stupnju, kao i za odlaske univerzitetskih ekipa na međunarodna natjecanja, čime bi se dodatno popularizirao sport među studentima.

Također je potrebno poboljšati interes studenata za sportsko-rekreacijskim programima na fakultetima, te poboljšati motiviranost fakulteta za organizacijom programa tjelesnog vježbanja za studente.

Pored rekreacijskog vježbanja studenata na Univerzitetu u Zenici provodi se organizirano sportsko rekreacijsko tjelesno vježbanje uposlenika kroz različite sportove (odbojka, košarka,

mali nogomet i stolni tenis).

Da bi se zadovoljile potrebe tjelesnog vježbanja studenata s invaliditetom, formiran je Ured za studente s invaliditetom u sportskoj dvorani na Mašinskom fakultetu, kao i rukovodstvo za studente s invaliditetom, te koordinacija za studente s invaliditetom.

Univerzitet u Zenici raspolaže sa dvije sportske dvorane koje se koriste za izvođenje nastave Tjelesnog odgoja i realizaciju jednog dijela sportskih natjecanja.

U svrhu povećanja poboljšanja uvjeta za rad pokrenut je projekat kapitalne izgradnje univerzitetskog sportskog centra u Zenici. Sportsko-edukacijski centar sa zatvorenim bazenom imao bi za cilj poboljšanje uvjeta izvođenja nastavnog procesa, te održavanje sportskih natjecanja studenata i uposlenika na Univerzitetu u Zenici.

Za izvođenje nastavnog procesa i realizaciju sportskih natjecanja na Univerzitetu zaposlena su 2 nastavnika i 3 vanjska suradnika (5 doktora znanosti iz oblasti sporta i tjelesnog odgoja).

Da bi se unaprijedila stručnost, potrebno je sačiniti novi nastavni plan i program kolegija Tjelesna i zdravstvena kultura u visokom obrazovanju (2021/2022. godine), te stvoriti uvjete obrazovanja novog stručnog kadra na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Zenici, na novom studijskom programu „Tjelesni odgoj i sport“

Značajan dio troškova sporta i tjelesnoga vježbanja snose Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, kao i pojedini fakulteti i Univerzitet u Zenici u cjelini.

Univerzitet u Zenici osnovao je Univerzitetski sportski savez i ugradio troškove sportskih aktivnosti u godišnje proračune Univerziteta u Zenici kroz stavku Saveza i Uniju studenata.

Istraživačko-stručni rad tjelesnog vježbanja, sportsko-rekreativnih aktivnosti i sporta tradicionalno je prisutan na fakultetima Univerziteta u Zenici koji imaju uposlene nastavnike.

Rezime

Sport i Tjelesna i zdravstvena kultura su sastavni dio nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Zenici, oni su planski, sustavni i trajni proces obrazovanja i odgoja studenata i zaposlenika.

Organiziraju se i provode kreativnim aktivnostima koje doprinose tjelesnom razvoju, razvijanju psihofizičkih sposobnosti i oblikovanju moralnog lika studenta.

Radi realizacije postavljenih zadataka i ostvarivanja njihovih ciljeva fakulteti i Univerzitet u Zenici obavezni su osigurati odgovorajući broj objekata, opreme, sprava i rekvizita, na osnovu propisanih standarda i normativa.

Potrebno je kontinuirano i stalno pratiti dostignuća u sportu i tjelesnom odgoju kod nas i u svijetu i na znanstveno-istraživačkoj osnovi osigurati inoviranje nastavnih planova i programa i njihovih sadržaja za efikasno savladavanje ciljeva i zadataka sporta i tjelesnog odgoja kod studenata.

2.4. Sport osoba s invaliditetom

2.4.1. Sport i rekreacija osoba s invaliditetom

Osobe kod kojih su kretanje, sensorika i aktivnost ograničeni, odnosno osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, u većini slučajeva nisu u mogućnosti uključiti se u redovne sportske sadržaje pri mnogim klubovima i sportskim organizacijama. Potreba za poboljšanjem zdravstvenog statusa putem tjelesne vježbe, kao i potreba za dokazivanjem i nadmetanjem, prisutna je i kod osoba s invaliditetom, te je zadaća svakog modernog društva omogućiti im uključivanje u sportske sadržaje u što većem broju.

Sport osoba s invaliditetom je veoma specifična sportska grana, koja za razliku od tzv.

"standardnog" sporta podrazumjeva i uključivanje različite vrste sportskih radnika: sportske asistente, asistente za korisnike invalidskih kolica, defektologe, terapeute i sportske klasifikatore za sport osoba s invaliditetom. Sport osoba s invaliditetom ima veliku važnost u procesima inkluzije i poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom.

Prema dosadašnjim znanstvenim spoznajama, sport i sportska rekreacija imaju veoma značajnu ulogu za osobe sa invaliditetom, prije svega, u procesu rehabilitacije i resocijalizacije, kao i ostvarivanja sportskih rezultata u sportskim natjecanjima. Sport i sportsko-rekreativne aktivnosti kod osoba sa invaliditetom treba provoditi od najranije mladosti ili od vremena nastanka invaliditeta, jer on utječe na očuvanje i jačanje psihofizičkog i općeg zdravlja ovih osoba.

Iako se u Strategiji vodi računa o globalnom pristupu rješavanju problema u sustavu tjelovježbe i sporta u dijelu koji se odnosi na osobe s invaliditetom treba obratiti pažnju na neke specifičnosti i raznolikosti unutar te populacije, kao i na načine na koje se taj segment sporta tretira u svijetu.

Manje je poznato široj javnosti da se osobe s različitim oštećenjima ili invaliditetima međusobno razlikuju u potrebama, mogućnostima i ostalim sposobnostima.

Osnovne kategorije invaliditeta su: posebne potrebe ili poteškoće u intelektualnom razvoju, tjelesna invalidnost, te gluhoća i sljepoća, što su i u svjetskom sportskom pokretu prepoznate kategorije osoba koje imaju svoje sportske organizacije, federacije i natjecanja na svjetskoj razini. Tako paraolimpijske igre obuhvaćaju kategorije tjelesnog invaliditeta i slijepih osoba. Specijalna olimpijada obuhvaća kategorije sportaša s intelektualnim teškoćama, a svjetske igre gluhih kategoriju osoba oštećenog sluha.

Sva tri tipa natjecanja imaju svoje specifičnosti i ograničenja u odnosu na sportska natjecanja "zdravih" osoba.

Stručnjaci smatraju kako sport i sportsku rekreaciju osoba s invaliditetom treba definirati kao prioritetnu aktivnost u domeni društvenih djelatnosti na svim razinama uređenja, od državne pa sve do općinske razine.

2.4.2. Uporište sporta osoba s invaliditetom u strategijama EU

Prema podacima Direktorata Europske komisije za obrazovanje, kulturu i sport građani s invaliditetom predstavljaju oko 10% stanovništva EU. Oni se suočavaju s određenim poteškoćama kada je u pitanju pristup sportu.

Europska komisija osnovala je Akcioni plan EU za osobe s invaliditetom (Disability Action Plan), kako bi se osigurala dosljedna politika ostvarivanja prava osoba s invaliditetom u proširenoj Uniji.

Deklaracija o specifičnostima sporta i svojoj društvenoj funkciji u Europi usvojena je u Nici 2000. godine, te naglašava da "sportska aktivnost mora biti dostupna svakom muškarcu i ženi, vodeći računa o individualnim aspiracijama i mogućnostima". Također, priznaje da je "sport i rekreacija osoba s invaliditetom važan faktor, te ga treba poticati".

Koncept jednakih mogućnosti u sportu za osobe s invaliditetom temelji se na tri osnovna principa:

- a) pristup sportskim prostorima za sportaše,
- b) pristup sportskim prostorima kao gledateljima i
- c) financijska pomoć za osobe s invaliditetom koje se žele baviti sportom (npr. troškovi opreme, obuka osoblja i prilagođeni sadržaji).

Europski Paraolimpijski Komitet kontrolira i nadzire europska prvenstva i kupove u 12 sportova za četiri grupe invaliditeta (slabovidne i slijepo osobe, gluhe i nagluhe osobe, sportaše s intelektualnim teškoćama i sportaše s tjelesnim invaliditetom).

Bitno je napomenuti da razvijenije članice Europske unije sportu osoba s invaliditetom i sportu gluhih dodjeljuju 20% i više od ukupnih sredstava namijenjenih sportu.

2.4.3. Stanje na području Zeničko-dobojskog kantona

Na prostoru Zeničko-dobojskog kantona u službenim natjecateljskim aktivnostima registrirano je sedam klubova sjedeće odbojke, jedan klub košarke u kolicima i tri streljačka kluba osoba sa invaliditetom, gdje stalna ligaška natjecanja imaju odbojka i košarka, a turnirska natjecanja streljaštvo. Registrirane su i druge udruge osoba sa invaliditetom koje provode natjecateljsko-rekreativne aktivnosti, i to:

- Sportski savez osoba s invaliditetom Zeničko-dobojskog kantona, koji u svom sastavu ima devet općinskih saveza i organizira natjecanja u sportovima (nogomet, kuglanje, boćanje, pikado, šah, stolni tenis, streljaštvo i ribolov),
- Udruženje paraplegičara i oboljelih od dječije paralize koje organizira natjecanja u atletici (atletski višeboj),
- Udruženje slijepih i slabovidnih osoba koje organizira natjecanje u sportovima (zvučni pikado, šah, i goalbal), te
- Udruženje gluhih i nagluhih sa natjecanjima u sportovima (rukomet, futsal, šah, pikado, kuglanje, bowling, stolni tenis i miješana odbojka).

Broj osoba s invaliditetom koji se bavi sportskim aktivnostima u Zeničko-dobojskom kantonu prema prikupljenim i dostavljenim podacima je 525, od čega je 475 muškaraca, a 50 žena.

Natjecanja u naprijed navedenim sportskim granama, kao i sportska rekreacija osoba sa invaliditetom su povremenog i turnirskog karaktera.

Dijagnosticiranje problema

U Zeničko-dobojskom kantonu situacija sa pristupom sportu osoba sa invaliditetom je daleko od željene razine, a rezultati koje su ostvarili sportaši sa invaliditetom više su plod angažiranja pojedinaca nego sustavnog djelovanja, i znatno su iznad uvjeta u kojima su ostvareni.

Pristup sportu ostaje problematično pitanje s kojim se suočavaju osobe s invaliditetom, kako s obzirom na pristup sportskim aktivnostima kao sportaša, tako i na njihov pristup sportskim prostorima kao gledatelja. Konkretno, dječaci i djevojčice s invaliditetom ne uživaju iste mogućnosti prakticiranja sporta kao njihovi fizički sposobni vršnjaci, pogotovo u sferi tjelesnog odgoja u školama sa svojim kolegama. Prema tome, oni nemaju mogućnosti stjecanja navike treniranja sporta u ranoj dobi.

Povećanje stope izdvajanja sredstava za sport osoba s invaliditetom iz Proračuna ZDK omogućilo bi razvojni smjer ovog segmenta bavljenja sportom i to kroz financiranje stručnog kadra, odnosno trenera, instruktora i ostalog osoblja specifičnog za sport osoba s invaliditetom, koji bi obavljali treninge s osobama s invaliditetom prema utvrđenom planu odobrenom od resornog Ministarstva.

Sportaša mladih starosnih kategorija, odnosno sportaša koji nastupaju u kadetskoj i juniorskoj kategoriji, osjetno je manje ili ih uopće nema, s obzirom na nepostojanje organiziranog sustava prijevoza tih sportaša, posebno onih iz manjih i ruralnih sredina Kantona. Program koji bi, također, omogućio uključivanje većeg broja mladih sportaša je univerzalna sportska škola za mlade osobe s invaliditetom, koja mora biti odobrena i usklađena prema programu resornog Ministarstva.

Stručni kadar u sportu osoba s invaliditetom je minimalan i nezadovoljavajući, a treneri uglavnom rade volonterski.

Financiranje sporta osoba sa invaliditetom na području Kantona vezano je uz brojne poteškoće, koje se, prije svega, ogledaju kroz izrazito skupu sportsku opremu, rekvizite, pratitelje itd, što sport osoba sa invaliditetom stavlja u kategoriju gotovo najskupljih sportova.

Problemi detektirani prikupljanjem podataka na terenu su slijedeći:

- nedostatna, zastarjela i nedovoljno prilagođena oprema, sportski rekviziti i sportski objekti
- nedovoljna količina specifične sportske opreme i potrošnog materijala za određene sportove osoba s invaliditetom zbog enormno visokih cijena na tržištu (košarka u kolicima – sportska kolica, kotači, antidekubitalni jastuci, gume, remenje za sigurnosno vezivanje igrača, osovine kotača, čelični rukohvati za kotače, streljaštvo – zračne puške, atletika – atletska kolica)
- nedovoljno razvijen rad s djecom i mladim osobama s invaliditetom što rezultira njihovom slabom uključenosti u sportske i rekreativne aktivnosti
- nedostatak stručnih kadrova i trenera za sport osoba s invaliditetom
- nedovoljna promocija i afirmacija sporta za osobe s invaliditetom, kao i nedovoljna zainteresiranost medija i prezentacija u javnosti
- nedovoljno zagrijane i osvijetljene dvorane, otežan pristup dvoranama, kao i pristup svlačionicama i sanitarnim čvorovima
- u školskim dvoranama mali broj termina za trenažni proces prouzročen trajanjem nastavnih aktivnosti i velikim brojem klubova
- veoma kratki termini za trenažni proces (60 min.) s obzirom na specifične motoričke sposobnosti i potrebe osoba s invaliditetom
- nedostatak infrastrukture za pojedine sportove (streljaštvo, kuglanje)
- malen proračun klubova i nedovoljno financiranje sporta za osobe s invaliditetom, dodatni troškovi za asistente i pomoćno osoblje
- slaba mobilnost osoba s invaliditetom
- konstantno opadanje broja sportaša iz kategorije gluhih i nagluhih, te slijepih i slabovidnih sportaša
- veliki broj neregistriranih i neklasificiranih natjecatelja zbog nepostojanja strukovnih saveza u pojedinim sportovima

Prijedlozi za rješavanje mjera

- 1) Razraditi sustav transporta osoba s invaliditetom kako bi im se omogućilo sudjelovanje na trenizima i natjecanjima.
- 2) Prilagoditi programe školskog sporta osobama s invaliditetom, te uključiti što veći broj osoba s invaliditetom u sport putem sustavno organiziranih sportsko-rekreativnih sadržaja. Programi obavezne tjelovježbe i rehabilitacije za vrijeme školovanja ili pohađanja rehabilitacije bi trebali biti u domeni Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, i u određenom segmentu Ministarstva za rad i socijalnu politiku. Tim programima treba što veći broj osoba s invaliditetom sustavno uključiti u tjelovježbu i sport, te nastojati, kao i u čitavoj populaciji, već kod najmlađih uzrasta stvoriti naviku sudjelovanja u tjelovježbenim programima. Također, sustavno treba riješiti problem prijevoza osoba s invaliditetom iz prigradskih i ruralnih područja do mjesta za izvođenje tjelovježbe i sportsko-rekreativnih aktivnosti. Takvi programi su osobama s invaliditetom iznimno važni za njihovu potpunu rehabilitaciju, samostalnost ili mobilnost, jer se na taj način izjednačavaju mogućnosti za osobe s invaliditetom, njihova inkluzija, te stvara senzibilitet šire javnosti za probleme osoba s invaliditetom.
- 3) Utvrditi realno stanje dostupnosti sportskih objekata osobama s invaliditetom, te postojeće objekte prilagoditi osobama s invaliditetom.

- 4) Organizirati razna natjecanja i sportske manifestacije djece s poteškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, koji su važni za jedinice lokalne i kantonalne samouprave, i smatraju se javnim potrebama u sportu.
- 5) Osigurati stabilno i kontinuirano financiranje sporta, kao i jednakopravnost i zaštitu sporta osoba s invaliditetom.
- 6) Osnovati univerzalne sportske škole za mlade osobe s invaliditetom pod patronatom resornog Ministarstva.
- 7) Osigurati materijalne uvjete za nabavku izuzetno skupe specifične sportske opreme, potrošnog materijala i pomagala.
- 8) Osigurati materijalne uvjete za nesmetan odlazak na službena natjecanja.
- 9) Upošljavati administrativno osoblje koje poznaje znakovni jezik i osoblje koje prati sportaše na trenizima i natjecanjima.

Rezime

Prema modelu Svjetske zdravstvene organizacije utjecaj sporta i tjelesne aktivnosti očituje se u svim područjima kvalitete života, naglašavajući pritom preventivni utjecaj fizičke aktivnosti kod osoba sa invaliditetom i različitih dobni skupina standardne populacije.

Osobama s invaliditetom preporučeno je da se nakon medicinske rehabilitacije bave sportskom rekreacijom kako bi na što bolji način naučili nositi se s invaliditetom, kako bi ojačali fizičku snagu, ali i kako bi mentalno postali jači i ponovo se uključili u svakodnevne obaveze i socijalizirali se.

Rehabilitacijski sport prvi put se spominje u Švedskoj krajem 19. stoljeća za osobe s invaliditetom te predstavlja, ne samo terapiju, već i sredstvo za održavanje fizičke spremne.

Nakon medicinske rehabilitacije izvrstan učinak na osobe s invaliditetom ostvaruje uključivanje i bavljenje sportskim aktivnostima, jer se različitim kineziološkim aktivnostima izvršava direktan učinak na tjelesnu komponentu organizma invalidne osobe, ali i na psihološku komponentu.

U Zeničko-dobojskom kantonu, situacija sa pristupom sportu osoba sa invaliditetom je daleko od željene razine, a rezultati koje su ostvarili sportaši s invaliditetom više su plod angažiranja pojedinaca nego sustavnog djelovanja, i znatno su iznad uvjeta u kojima su ostvareni.

Pristup sportu ostaje problematično pitanje s kojim se suočavaju osobe s invaliditetom, jer ne uživaju iste mogućnosti prakticiranja sporta kao njihovi radno sposobni vršnjaci, pogotovo u sferi tjelesnog odgoja u školama sa svojim kolegama.

Povećanje stope izdvajanja sredstava za sport osoba s invaliditetom iz Proračuna ZDK omogućilo bi razvojni smjer ovog segmenta bavljenja sportom i to kroz financiranje stručnog kadra, odnosno trenera, instruktora i ostalog osoblja specifičnog za sport osoba s invaliditetom, koji bi obavljali treninge s osobama s invaliditetom prema utvrđenom planu odobrenom od resornog Ministarstva.

Financiranje sporta osoba sa invaliditetom na području Kantona vezano je uz brojne poteškoće koje se prije svega ogledaju u izrazito skupoj sportskoj opremi, rekvizitima, pratiteljima i sl, što sport osoba sa invaliditetom stavlja u kategoriju gotovo najskupljih sportova.

Kroz sportsku rehabilitaciju i resocijalizaciju, redovno organizirano vježbanje i pomoć, klubovi preventivno djeluju na zdravlje osoba s invaliditetom, te se na taj način osiguravaju velike uštede finansijskih sredstava namjenjenih za zdravstvenu njegu ove populacije, naročito kod težih komplikacija nastalih usljed neaktivnosti.

2.5. Sportski objekti

Sportski objekti predstavljaju točno određen i po pravilima odgovarajuće sportske igre uređen prostor za odigravanje, odnosno realiziranje određene sportsko-kretajuće strukture. Sportski objekti su izgrađeni ili prirodni objekti namijenjeni sportu, koji ispunjavaju uvjete za trenažne i natjecateljske aktivnosti. Ovisno od namjene, sportski objekti moraju sadržavati odgovarajuće prateće prostore (sanitarne, garderobne, servisne, spremišne i druge), a prema standardima propisanim od strane kantonalnih, federalnih, državnih, europskih ili svjetskih sportskih asocijacija.

Pored prostora namijenjenog sportskim aktivnostima, pratećih sadržaja i odgovarajuće opreme, sportski objekti moraju biti pristupačni osobama sa invaliditetom.

2.5.1. Vrste sportskih objekata

Prema vrsti sportskih objekata iste smo podijelili na zatvorene i otvorene sportske objekte.

Zatvoreni sportski objekti su objekti koji predstavljaju fizičku, funkcionalnu i tehničko-tehnološku cjelinu sa svim instalacijama i opremom, a namijenjeni su za obavljanje određenih sportskih aktivnosti (sportske sale, sportske dvorane, bazeni, balon sale i sl).

Otvoreni sportski objekti jesu posebno uređene površine namijenjene za obavljanje određenih sportskih aktivnosti (skijališta, biciklističke staze, planinarske staze, workout igrališta i sl).

2.5.2. Zakonsko uporište

Prema Zakonu o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/17) javni sportski objekti na području Zeničko-dobojskog kantona su u vlasništvu Kantona ili općine. Kanton i općine ostvaruju javni interes u sportu tako što planiraju, izgrađuju i održavaju javne sportske objekte značajne za razvoj sporta na razini Kantona i općina. Shodno prethodno navedenom, može se zaključiti da postoji pravna osnova odnosno zakonsko uporište temeljem kojeg se mogu planirati značajna financijska ulaganja u sportsku infrastrukturu na području Zeničko-dobojskog kantona, što bi doprinijelo kvaliteti službenih sportskih natjecanja, osiguranju prostornih uvjeta za razvoj sporta i postizanje vrhunskih rezultata, kao i stvaranju pozitivnog ambijenta za upražnjavanje sportsko-rekreativnih aktivnosti stanovništva.

2.5.3. Opis stanja sportskih objekata

Na osnovu podataka o brojnom stanju i funkcionalnosti sportskih objekata dostavljenih iz devet općina i to: Općina Vareš, Općina Doboju-Jug, Općina Breza, Općina Zavidovići, Općina Usora, Općina Žepče, Općina Tešanj, Općina Maglaj, Općina Kakanj i podataka dostavljenih iz dva drada i to: Grad Zenica i Grad Visoko, može se zaključiti da ukupan broj sportskih objekata iznosi 157, od čega su 124 sportska objekata u javnom i 33 sportska objekta u privatnom vlasništvu. Evidentno je da je najviše nogometnih stadiona, i to 35, od čega njih 29 ispunjavaju uvjete za natjecanje.

Međutim, stanje ovih objekata nije na vrhunskoj razini jer većina terena nisu kvalitetni, prvenstveno u pogledu zaštite od nepovoljnih klimatskih uvjeta, a prateći objekti i sanitarni uređaji su u lošijem stanju itd. Ukoliko bi se primjenjivali strožiji standardi za dobivanje licenci, mnogi od postojećih nogometnih stadiona ne bi ispunjavali uvjete za regularna međunarodna natjecanja. Ipak, s obzirom na popularnost nogometa i zanimanje koje vlada za

ovaj sport smatramo da postoje dobre osnove u pogledu infrastrukture, gdje bi se uz manja sustavna i planska financijska ulaganja stekle dobre osnove za razvoj nogometa, odnosno poboljšanje rada sa mladima u ovom najmasovnijem sportu u Zeničko-dobojskom kantonu.

Evidentno je iz dostavljenih podataka, **da postoji veoma mali broj bazena, atletskih staza i workout vježbališta na otvorenom na području Zeničko-dobojskog kantona.** Konkretno, samo jedna atletska staza na Kamberovića stadionu u Zenici ispunjava uvjete za službena atletska natjecanja, i kao takva, jedina pruža kvalitetne uvjete za trening natjecatelja i sportsko-rekreativne aktivnosti stanovništva. Imajući u vidu jednostavnost upražnjavanja, ne velikom financijskom trošku i sve većem interesu stanovništva za „trčanjem“ kao vidom sportsko-rekreativne aktivnosti pri kojoj se u značajnoj mjeri utječe na unapređenje psihosomatskog statusa i na općenito unapređenje zdravstvenog stanja pojedinca, mišljenja smo da bi bilo dobro djelovati u smislu uređenja, postavljanja i izgradnje kompletnih atletskih staza ili barem njihovih dijelova.

Budući da smo savremenici doba moderne tehnologije, tehnike i “brzog” života, pri čemu se sve više javlja prijemka potreba za sadržajima koji će doprinijeti obnavljanju ljudskih potencijala, aktivnom odmoru i sadržajnom korištenju slobodnog vremena izvan poslovnih i obiteljskih obaveza, smatramo da sportska rekreacija zauzima sve značajnije mjesto u našim životima. Mišljenja smo da jednostavna, pristupačna i kvalitetna vježbališta na otvorenom (workout vježbališta) mogu omogućiti stanovništvu kontinuirane sportsko-rekreativne aktivnosti kroz koje će zadovoljiti potrebu za vježbom, aktivnim odmorom, te unapređenjem i očuvanjem zdravlja.

Na području Zeničko-dobojskog kantona evidentiran je veoma mali broj workout igrališta, tek njih 5 i to: 1 u Općini Vareš, 2 u Gradu Zenica, te 2 u Gradu Visoko. Shodno navedenom, smatramo da bi svaka općina / grad u Kantonu trebala imati najmanje jedno ovakvo vježbalište.

Kada su u pitanju sportski objekti, konkretno sportske dvorane, treba reći da iste u općinama Kakanj, Maglaj, Tešanj, Zavidovići, Žepče, i gradovima Zenica i Visoko ispunjavaju i omogućavaju kvalitetne uvjete za trenažni i natjecateljski proces tzv. dvoranskih sportova (košarke, odbojke, rukometa). U općinama Vareš, Breza, Doboj-Jug i Usora nema sportskih dvorana, ali se trenažni i natjecateljski proces za prethodno navedene sportove odvija u školskim sportskim salama.

Također, potrebno je istaći da je na području Zeničko-dobojskog kantona u periodu od 2015. do 2018. godine izgrađeno 7 novih i sanirano 18 sala za tjelesni odgoj, te je izvršena sanacija 10 školskih sportskih igrališta (izvor informacija: *Brošura -Vlada Zeničko-dobojskog kantona - Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona “Novoizgrađeni rekonstruirani školski objekti 2015-2018*). Prema ovim podacima, kao i općepoznatom trendu smanjenja broja učenika u osnovnim i srednjim školama na području našeg Kantona, smatramo da uz dobru organizaciju i optimalnu iskorištenost postojećih potencijala (školskih sportskih sala) u većini općina može se u manjoj mjeri pozitivno utjecati na osiguravanje većeg broja slobodnih termina za aktivnosti klubova. Ovdje se prvenstveno misli na osiguravanje termina prostora za obavljanje trenažnih i natjecateljskih aktivnosti osoba sa invaliditetom, zatim aktivnosti klubova borilačkih sportova, košarke, odbojke i sportsko-rekreativnih aktivnosti stanovništva. U prilog ovoj konstataciji ide i značajan broj otvorenih sportskih poligona, čak njih 75, koji su pogodni za razne sportsko-rekreativne aktivnosti.

2.5.4. Prirodni potencijali

U Strategiji razvoja sporta od velike važnosti je istaći i pomenuti značajne prirodne potencijale za razvoj zimskih sportova i sportsko rekreativnih aktivnosti koje posjeduje

Zeničko-dobojski kanton. Prije svega, ovdje se misli na već općepoznato skijalište Ponijeri u općini Kakanj, gdje bi se uz udruženo djelovanje općine i Kantona, te plansko financijsko ulaganje od ovog skijališta u narednom periodu napravio respektabilni ski-centar, kako za obuku skijanja, tako i za sportsku rekreaciju stanovništva. Ovo skijalište je uređeno do određene razine, neophodno je osigurati smještajne kapacitete (hotelski / motelski smještaj), kao i obogatiti uslužnu i prodajnu djelatnost. Također, ovdje treba pomenuti i skijaški teren Smetovi u Gradu Zenica, koji ima potencijal za realizaciju sportsko-rekreativnih aktivnosti stanovništva našeg Kantona.

Prema podacima koji su dostavljeni treba istaći da na području Kantona postoji 26 obilježenih planinarskih staza čija ukupna dužina iznosi 156.740 m, te 1 obilježena brdska biciklistička staza u općini Vareš u dužini od 15.800 m, što daje dobru osnovu za razvoj planinarenja i pješčenja u slobodno vrijeme kao vida rekreativne aktivnosti “za svakog”.

2.5.5. Privatni sportski objekti

Kada su u pitanju sportski objekti u privatnom vlasništvu stanje po općinama / gradovima je sljedeće:

- u Općini Vareš nalaze se 2 privatna ski-lifta,
- u Općini Breza nalazi se 1 privatni teniski teren,
- u Gradu Zenica nalaze se 2 privatna sportska teren (teren Tempo sport i Turski park),
- u Općini Zavidovići nalazi se jedan od rijetkih golf-terena u Bosni i Hercegovini, te 1 teren sa umjetnom travom u privatnom vlasništvu,
- u općini Žepče nalaze se 4 privatna teniska terena, 3 malonogometna terena sa umjetnom travom, 1 malonogometni teren, 1 nogometni teren i 2 otvorena bazena,
- u Gradu Visoko nalaze se 4 teniska terena i 3 fitness centra,
- u Općini Usora nalazi se 1 sportsko-rekreativni centar,
- u Općini Tešanj nalaze se 2 dvorane sa umjetnom travom i 3 otvorena bazena i
- u Općini Kakanj nalazi 1 privatni teniski teren i jedan otvoreni bazen.

Može se napomenuti da su ovi objekti u privatnom vlasništvu uglavnom dostupni stanovništvu, naravno, uz novčanu naknadu.

Tabela 1. Sportski objekti po općinama/gradovima Zeničko-dobojskog kantona

Općina/Grad	Nogometni stadion	Dvorana	Školska sala	Zatvoreni bazen	Otvoreni bazen	Kuglana	Teniski teren	Streljana	Skijalište	Sportski poligon
Vareš	1	nema	3	nema	nema	nema	nema	nema	nema	10
Breza	2	u izgradnji	4	nema	1	nema	nema	nema	nema	1
Zenica	3	2	18	nema	1	1	6	1	nema	13

Zavidovići	1	1	7	nema	nema	nema	2	1	nema	13
Žepče	1	1	6	nema	nema	nema	nema	nema	nema	10
Visoko	14	2	8	nema	nema	1	5	1	nema	9
Usora	2	1	1	nema	1	nema	nema	nema	nema	4
Tešanj	4	1	9	nema	1	nema	2	2	nema	11
Doboj-Jug	1	nema	1	nema	nema	nema	nema	1	nema	4
Maglaj	3	2	-	nema	nema	nema	nema	nema	nema	-
Kakanj	3	2	11	nema	1	1	1	nema	1	18
Ukupno	32	10	57	0	4	2	15	6	2	75

*Napomena: u tabeli 1. navedeni su podaci iz općina i gradova koji su dostavili tražene podatke.
Podatke nije dostavila Općina Olovo.*

Pregled finansijskih izdvajanja za sportsku infrastrukturu planiranih Proračunima općina / gradova u Zeničko-dobojskom kantonu za period od 2014. do 2019. godine.

Grad Zenica

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
650,000	650,000	650,000	600,000	650,000	780,000	3,980,000

Grad Visoko

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO

569,000	70,585	25,000	136,367	49,830	272,171	1,122,953
---------	--------	--------	---------	--------	---------	------------------

Općina Breza

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
0	0	0	32220	16580	73671	122471

Općina Tešanj

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
5,000.00	5,000.00	0.00	10,000.00	10,000.00	37,500.00	67,500.00

Općina Doboj-Jug

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
0	0	0	0	2500	2500	5000 KM

Općina Usora

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
28,128.00	-	30,929.50	-	-	231,203.00	290,260.50 KM
poligon Alibegovci		poligoni Sivša i Jeleči			I faza sportska dvorana Žabljak i stadion Toplik	

Općina Vareš

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
0	0	0	0	0	0	0 KM

Općina Zavidovići

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
0.00 KM	0.00 KM	0.00 KM	30,000.00 KM	30,000.00 KM	30,000.00 KM	90,000.00 KM

Općina Žepče

UKUPNA IZDVAJANJA ZA SPORTSKU INFRASTRUKTURU PLANIRANA PRORAČUNOM OD 2014 DO 2019 GODINE						
2014	2015	2016	2017	2018	2019	UKUPNO
						0 KM

Prema podacima iz tabela može se konstatirati da ukupna zbirna financijska izdvajanja iz Proračuna 2 grada i 7 općina za sportsku infrastrukturu u periodu od 2014. do 2019. godine iznose **5.678.184,50 KM**.

Evidentno je da su samo Grad Zenica i Grad Visoko sustavno, planski i kontinuirano ulagali značajna financijska sredstva u proteklom periodu od 6 godina, kao i djelimično općina Usora.

Financijska ulaganja u manjoj mjeri su imale općine Breza, Zavidovići i Tešanj, dok je općina Doboj-Jug imala vrlo mala i neznatna ulaganja, a općine Vareš i Žepče u periodu od 2014. do 2019. godine nisu imale nikakva financijska ulaganja za sportsku infrastrukturu.

Na osnovu svega navedenog mišljenja smo da, za izuzev nekoliko gradova na području Zeničko-dobojskog kantona, uložena financijska sredstava za sportsku infrastrukturu nisu dovoljna da bi se poboljšali uvjeti za trenažno-natjecateljske aktivnosti sportskih klubova kao i sportsko-rekreativne aktivnosti stanovništva.

Ukupna financijska sredstva koja je Vlada Zeničko-dobojskog kantona uložila u sportsku infrastrukturu, odnosno u njenu izgradnju i sanaciju u općinama / gradovima na području Zeničko-dobojskog kantona u periodu od 2015. do 2019. godine iznose **2.257.531,00 KM**.

Identifikacija problema

- Nedovoljan broj sportskih objekata specifične namjene (bazena, atletskih staza na stadionima, workout vježbališta na otvorenom)
- Znatan broj školskih sportskih sala sa nedostacima u vidu dotrajale stolarije, fasade, parketne podloge, nedovoljne zagrijanosti i nedovoljne količine sportske opreme (rekvizita) za realizaciju programskih sadržaja nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja
- Nedovoljna financijska ulaganja za izgradnju i sanaciju sportske infrastukture
- Neriješeni imovinsko-pravni odnosi, odnosno neriješeno pitanje vlasništva i upravljanja sportskim objektima

Identifikacija strateških specifičnih ciljeva

- Unaprijediti prostorne – infrastrukturne uvjete za razvoj sporta i sportske rekreacije
- Utjecati na povećanje broja sportskih objekata koji će zadovoljavati i ispunjavati uvjete predviđene pravilima međunarodnih sportskih asocijacija
- Povećati financijska ulaganja za rekonstrukciju, izgradnju i redovno održavanje sportskih objekata iz Proračuna Kantona, i Proračuna viših razina vlasti
- Omogućiti konstantno praćenje i uvid u stanje sportskih objekata na području Zeničko-dobojskog kantona uvođenjem sportskih objekata u jedinstvenu bazu podataka na razini Kantona

Prijedlozi za rješavanje problema

- Osigurati sredstva u Proračunu općina / Kantona za sportsku infrastrukturu
- Izvršiti nabavku softvera za jedinstvenu bazu podataka o broju sportskih objekata,

sportskih terena kao i podacima o njihovom vlasništvu

Rezime

Vodeći se dostavljenim podacima, kao i već ranije poznatim stanjem na terenu, možemo reći da su sportski objekti na području Zeničko-dobojskog kantona u prilično lošem stanju. Konkretno, u Kantonu postoji samo nekoliko sportskih objekata vrhunske razine, dok većina ostalih sportskih objekata, ovisno od grane sporta, zadovoljavaju osnovne minimume za trenažni i natjecateljski proces. Također je bitno napomenuti da je proteklih godina na području Kantona izgrađen i saniran značajan broj školskih sportskih sala i sportskih poligona.

Neophodno i poželjno bi bilo utjecati na izgradnju nekoliko sportskih objekata specifične namjene, konkretno workout vježbališta na otvorenom, kao i uređenja i postavljanja atletskih staza na mjestima, odnosno stadionima na kojima za to već postoje dobre osnove.

Također, treba istaći da sportski objekti nisu samo resurs neophodan sportskim klubovima, sportašima i rekreativcima, već predstavljaju i društveni kapital koji ima značajnu socio-ekonomsku ulogu.

Suvremena, moderna i funkcionalno izgrađena sportska infrastruktura sa svim pratećim i neophodnim sadržajima predstavlja bitan preduvjet za ostvarenje vrhunskih sportskih rezultata, kao i stvaranje aktivnog, pozitivnog odnosa i želje za bavljenjem sportskom rekreacijom velikog broja stanovništva našeg Kantona.

2.6. Stručni kadrovi u sportu

Sport se definira kao potreba i pravo svakog čovjeka i idealno sredstvo za učenje nužnih životnih vještina (Milanović, 2010:28), te je postao fenomen današnjice i vrlo važan dio savremenog načina života. Sport multiplicira i generira mnoge oblike vrhunskog sportskog sadržaja, promovira državu, sredstvo je poticanja razvoja sportske industrije, kao i sredstvo dokazivanja i afirmacije sportskih i drugih djelatnika u sportu.

Obavljanje stručnih poslova u sportu jedna je od najvažnijih sastavnica funkcioniranja sportskog sustava. Sportski radnici, top menadžeri, menadžeri srednje razine, administrativni radnici i treneri, u tom sustavu imaju središnju ulogu kao stručne osobe zadužene za planiranje realizaciju i kontrolu procesa stručnog rada sa sportašima i sportskim kolektivima.

2.6.1. Sportski menadžment

Svaka organizacija je dinamičan, otvoren i svrhovit sustav koji za zadatak ima postizanje cilja u svrhu zadovoljavanja korisnika, pa tako za ostvarenje poslovnih ciljeva sportske organizacije i sportski menadžment imaju zadaću analizirati probleme u sportu, utvrđivati uzroke stanja, te birati razna alternativna rješenja, kako bi se što uspješnije ostvarili ciljevi (Bartoluci, Škorić, 2009:71). U procesu menadžmenta, tj. upravljanja, rukovođenja ili organiziranja, ključna uloga pripada menadžerima. Oni su osobe odgovorne za nadgledanje kako se koriste organizacijski izvori za postizanje zadanih ciljeva. Prema Bartoluci, Škorić (2009:75-76) funkcije menadžmenta logično se poklapaju sa temeljnim značajkama (sposobnostima) menadžera, koji utvrđuje strategije, planira, organizira, kontrolira, odlučuje, komunicira, bira kadrove, motivira, te inovira. Menadžment u sportu ima važnu praktičnu primjenu. Zbog specifičnosti svakog sporta traže se specifične karakteristike, tj. sposobnosti i osobine sportskog menadžera, kao što su, prije svega, kreativnost i obrazovanost.

Razvojem sporta razvija se sportska industrija, a time i sportski menadžment koji povezuje

i usklađuje različita područja, kao što su proces treniranja, marketinga, psihologije, sportskih objekata (Bartoluci, Škorić, 2009:71), pa tako i sportskih događanja. Kao i svaka djelatnost, sport zahtijeva dobru organizaciju i način efikasnog provođenja aktivnosti za koju su direktno zadužene one osobe koje obavljaju ulogu sportskih menadžera u sportskim organizacijama.

Menadžment u sportu pojavljuje se u novije vrijeme zbog zahtjeva samog razvoja sporta zadnjih dvadeset godina.

Zadaća sportskog menadžmenta je (Bartoluci, Škorić, 2009):

- analizirati probleme u sportu,
- utvrditi uzroke stanja,
- odabrati razna alternativna rješenja.

Ciljevi menadžmenta u sportu su specifični, a mogu se klasificirati kao (Bartoluci, Škorić, 2009):

- ostvarivanje sportskih ciljeva u određenom vremenu,
- ostvarivanje poslovnih ciljeva sportske organizacije.

Prema Bartoluci, Škorić (2009) ciljevi su međusobno uvjetovani, jer ostvarivanje sportskih rezultata nije moguće bez ostvarivanja poslovnih ciljeva (organizacijskih, materijalnih, finansijskih). Istovremeno, razina sportskih rezultata izravno utječe i na ostvarivanje poslovnih ciljeva. Stoga je temeljna zadaća sportskog menadžmenta vezana uz ostvarivanje ciljeva sportskih organizacija.

Kada je u pitanju sportski menadžment u ZDK, odnosno kadrovi koji vode i upravljaju sportskim organizacijama, a prema prikupljenim podacima s terena, nijedan sportski kolektiv, savez i udruga nemaju u svojoj upravljačkoj strukturi kadrove koji posjeduju ovakvu, specifičnu, naobrazbu u sportskom menadžmentu. Ono što je u ovom trenutku, možda, jedna od svijetlih točaka kada je u pitanju upravljanje u sportu jeste da većina kadrova koji vode ili organiziraju sportske kolektive posjeduje višu ili visoku stručnu spremu različitih oblasti.

Međutim, ono što se mora naglasiti jest da uloga menadžmenta u sportu je specifična ovisno o ustrojstvu svakog sporta, jer sport kao složena društvena djelatnost zahtijeva specifičan oblik sportskog menadžmenta. Stoga je i neophodno da se sportskim menadžmentom bave, upravo, kadrovi koji su stručno osposobljeni za ovu vrstu djelatnosti.

Neophodnost stručno osposobljenog kadra kada je u pitanju vođenje i organiziranje bilo koje sportske djelatnosti leži u činjenici da je sportski menadžment proces, specifična disciplina i skup poslovnih aktivnosti koje su usmjerene na realizaciju zadanih ciljeva u skladu s postavljenom misijom i vizijom, temeljene na koncepciji sportskog marketinga. Sportski menadžment upravlja i rukovodi kapitalom, ljudima, sredstvima za rad, informacijama i raznovrsnim programima čiji je primarni i osnovni proizvod vezan za sport, sportske aktivnosti i sportsku industriju.

2.6.2. Treneri

Biti trener veoma je odgovoran posao, jer se radi o znatnim utjecajima na određene procese promjena u čovjekovu organizmu, prilikom čega su pogreške nedopustive. Tako, naime, vrijeme provedeno kod manje educiranog trenera u razdoblju od svega 6 mjeseci za posljedicu može izazvati npr. stagnaciju u odnosu na sportaša manje izraženog talenta i sposobnosti koji je u istom razdoblju pod vodstvom adekvatnijeg trenera zabilježio daleko veći napredak.

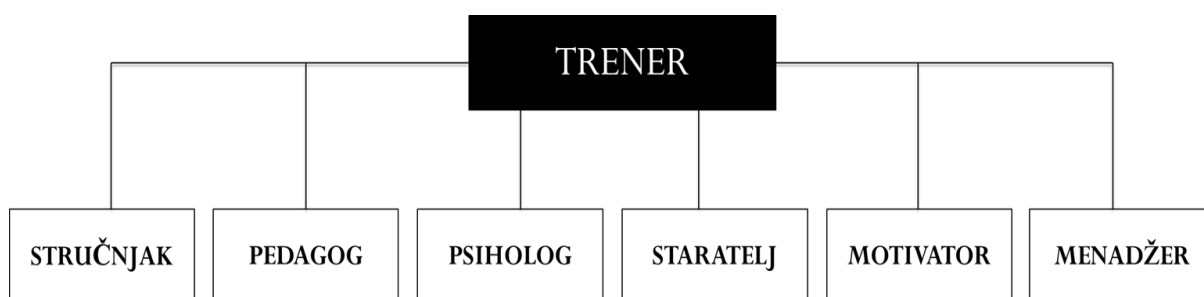
Kvalitetan trener, osim što mora posjedovati zavidnu razinu stručnog znanja (područja

pedagogije, psihologije, fiziologije, biomehanike i mnogih drugih), treba dalje nadograđivati svoje znanje i biti u toku sa sportskim napretkom. Trener koji je svojom visokom razinom znanja polučio visoke rezultate ne mora nužno biti garancija uspješnosti u budućnosti, ukoliko nije spreman uhvatiti se u koštac sa stalnim napretkom sportske znanosti.

Vrlo važna i jedna od presudnih karakteristika kvalitetnog sportskog stručnjaka jeste da dovodenje do željenih rezultata ne ostavlja negativne posljedice na psihofizičko zdravlje sportaša.

Trener kao stručnjak mora posjedovati tzv. akademske sposobnosti, što se odnosi na sposobnosti za znanstvena istraživanja i uopćavanja vlastitog iskustva. Trener u svoju djelatnost mora ugrađivati znanstveno-istraživačke metode rada i najsuvremenija dostignuća znanstvenih istraživanja. Znajući da se sportu prilazi kao multidisciplinarnoj oblasti koja povezuje više znanosti (fiziologiju, anatomiju, psihologiju, sportsku medicinu, biomehaniku i dr), trener se mora, također, stalno usavršavati u svim područjima djelovanja u cilju osiguravanja široke baze podataka koja predstavlja temelj kvalitetnog upravljanja sportašem kao vođenim dijelom sustava (kojim se može izvana upravljati i koji može samim sobom upravljati).

Uloga trenera je višestruka. Trener treba istovremeno biti stručnjak, pedagog, psiholog, staratelj, motivator, menadžer i slično.

Kada je riječ o Zeničko-dobojskom kantonu, najbolje stanje kada je u pitanju stručni kadar je svakako u oblasti školskog sporta, jer su tu uključeni profesori tjelesnog odgoja i sporta.

Ono što se još uvijek nije promijenilo od vremena *Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2013 – 2017. godina*, a što je još uvijek aktualni problem u Zeničko-dobojskom kantonu, jest činjenica da se na Univerzitetu u Zenici još uvijek ne obrazuju kadrovi za ovu oblast. U Zeničko-dobojskom kantonu, kao i u Bosni i Hercegovini, funkcionira i sustav stručnog osposobljavanja definiran Zakonom o sportu kojim se prvenstveno bave granski sportski savezi. Osposobljavanjem se ne stječu akademske diplome, već se dobivaju određeni certifikati ili licence za određenu razinu stručne osposobljenosti na osnovu kojih granski savezi sprovode licenciranje trenera.

Prema podacima prikupljenim sa terena najveći broj trenera posjeduje licence koje su stekli kroz raznovrsne seminare i usavršavanja koja organiziraju granski savezi i sportski savezi za određenu granu sporta. Još uvijek je mali broj trenera koji imaju adekvatno akademsko obrazovanje za rad u sportu, to jest sa završenim Fakultetom za sport ili srodnim fakultetom.

U najvećem broju klubova stručne poslove, bilo da se radi o upravljanju sportskim organizacijama ili trenerskom poslu, obavljaju nestručne ili nedovoljno stručne osobe. Broj i kvaliteta angažmana stručnih kadrova u oblasti sporta na području Zeničko-dobojskog

kantona nisu zadovoljavajući.

Na današnjem stupnju razvoja sporta i sportske tehnologije visoki sportski rezultati nastaju kao posljedica programiranog, forsiranog treninga, natjecanja i odmora, baziranih na znanstvenim saznanjima. Znanstvena i stručna razina trenera, kao i odgovarajući materijalni i financijski resursi, značajno utječu na stupanj sportske pripreme, a samim time i na kvalitetu postignutih rezultata.

Ukoliko želimo da sportski sustav u ZDK ostvaruje svoj puni potencijal, neophodno je da svi kadrovi koji su vezani za sport u bilo kojem obliku, posjeduju odgovarajuće stručno obrazovanje, kontinuirano prate znanstvene i stručne spoznaje, te kontinuirano unapređuju svoja znanja i vještine kada su u pitanju sport i sportska industrija.

Rezime

Jedan od ključnih problema razvoja sporta i dostizanja značajnih sportskih i poslovnih rezultata unutar sportskih organizacija jeste u tome što mnogobrojne sportske aktivnosti vodi gotovo nestručan sportski kadar. Poslovni i sportski uspjeh gotovo da idu ruku pod ruku kada je sport u pitanju, što je, nažalost, u našem slučaju, također, vezano ali u negativnom kontekstu. Sportske organizacije, u većini slučajeva, u ZDK vode i organiziraju uglavnom ljudi koji nemaju specifično visoko obrazovanje iz područja sporta, sportskog menadžmenta i slično. Kadar koji ne razumije kako treba funkcionirati jedna sportska organizacija teško može generirati poslovne vrijednosti u sportu. Gotovo identična situacija je i kada su u pitanju kadrovi koji se bave trenažnim procesom (treneri). Treneri su jedni od najodgovornijih kada je u pitanju priprema i obučavanje sportaša. Veliki broj trenera u svim sportovima posjeduje odgovarajuće licence. Međutim, posjedovanje licence ne nadoknađuje visokoškolsko obrazovanje, niti može biti zamjena za isto. Nepoznavanjem zakonitosti trenažnog procesa, adekvadnog planiranja i programiranja svih ciklusa treninga, opterećenja, intenziteta i obima treninga, praćenja i analiziranja i evaluranja stanja sportaša i slično, treneri nisu u stanju da na najadekvatniji način uspostave trenažne procese, kojima bi razina transformacije sportaša dosegla najveći potencijal. Shodno navedenom, neophodnost angažmana stručnog kadra u svim sferama djelovanja u sportu, jeste ključni zadatak ukoliko želimo u budućnosti imati zdrave sportske kolektive i sportaše koji će moći odgovoriti na sve veće zahtjeve konkurentnosti u sportu.

2.7. Medicina i doping u sportu

Odnos zdravlja i fizičke aktivnosti je dvojak. Sportske aktivnosti i fizičko vježbanje poboljšavaju ukupno psihofizičko stanje ljudskog organizma, ali isto tako pretjerano i nekontrolirano fizičko naprezanje može oštetiti zdravlje sportaša i rekreativaca – posebno kada je zdravstveno stanje pojedinca bilo narušeno i prije početka vježbanja.

Također, zbog želje za postizanjem što boljih sportskih rezultata pojedini sportaši posežu za neprovjerenim i opasnim stimulansima, a nerijetko i zabranjenim doping sredstvima, koja uz narušavanje sportskog *fair play*-a ugrožavaju zdravlje i mogu nanijeti nesagledive posljedice po organizam sportaša, pa čak prouzročiti i smrt.

Postojanjem Ambulante za studente i Ambulante za sportaše pri Kantonalnom zavodu za medicinu rada i sport Zeničko-dobojskog kantona stanje zdravstvene zaštite sportaša se

popravilo. Međutim, zbog udaljenosti navedene ambulante mogućnosti korištenja su svedene na djelimično korištenje, odnosno više je koriste oni kojima su ambulante bliže. Registar zdravstvene zaštite sportaša još uvijek nije potpun na razini cijelog Kantona. Pored financiranja, prostornog i problema stručnog kadra, poteškoću liječničkih pregleda predstavlja udaljenost Ambulante za sportaše, odnosno troškovi liječničkih pregleda za klubove i sportaše koji nisu blizu Zenice.

Obaveza provođenja liječničkog pregleda u nekim sportovima uvjetovana je od strane natjecateljskih komisija granskih sportskih saveza, a kod manje razvijenih sportova sve je prepušteno savjesti voditelja klubova i samih sportaša. Samo su natjecatelji obavezni imati liječnički pregled, pa se postavlja pitanje šta je sa onima koji tek počinju trenirati ili još nisu dostigli natjecateljsku razinu.

Također, poznato je da veliki broj natjecatelja ne prolazi sistematski pregled ili su pregledi površni, a cilj je samo imati uvjerenje zbog obaveza koje nameće natjecanje. Osnovni problem adekvatnog liječničkog pregleda sportaša, ali i rekreativaca su troškovi samog pregleda. Sportski kolektivi, od kojih većina jedva da ima neku realnu finacijsku konstrukciju, nemaju dovoljno sredstava da snose troškove redovnih liječničkih pregleda, a s druge strane, nadležne institucije, medicinske ustanove, kao i sportski savezi nedovoljno prate ovaj problem.

Povrede koje nastaju na treninzima i natjecanjima u nekim klubovima sanira klupski liječnik, dok se u većini slučajeva povrijeđeni sportaši javljaju općinskim službama medicinske pomoći kroz redovnu proceduru obiteljske ambulante, a vrlo često igrači ili igračice koji nisu državljani Bosne i Hercegovine nemaju reguliranu odgovarajuću zdravstvenu zaštitu.

Antidoping agencija osnovana je na razini Bosne i Hercegovine. Na razini Kantona nije predviđeno osnivanje agencija ili sličnih organizacija za antidoping kontrolu. Agencija na osnovu svojih propisa kontrolira sportaše na području Bosne i Hercegovine na natjecanjima i izvan natjecanja. Vanjski suradnici Agencije, nakon što dobiju nalog, odlaze na sportske manifestacije, natjecanja ili utakmice i vrše antidoping kontrolu određenog sportaša ili više njih.

Identifikacija problema

- Sistematski liječnički pregledi u području sporta uglavnom su u svrhu formalnog uvjerenja.
- Zbog nedostupnosti adekvatne medicinske skrbi sportske povrede uglavnom sanira klupski liječnik ili liječnik obiteljske ambulante.
- Ambulanta za sportaše pri Kantonalnom zavodu za medicinu rada i sport ZDK u praksi je nedostupna za udaljenije općine.

Identifikacija strateških specifičnih ciljeva

- Liječnički pregled dostupan sportašima svih kategorija i uzrasta
- Stalna i adekvatna medicinska skrb sportaša
- Djelovanje protiv zlouporabe nedozvoljenih sredstava u sportu

Rezime

Sistematski liječnički pregledi su i dalje većim dijelom u svrhu formalnog uvjerenja zbog

obaveza koje nameće natjecanje. Povrede koje nastaju u trenažnom procesu i natjecanju uglavnom sanira klupski liječnik, dok se u većini slučajeva povrijeđeni sportaši javljaju općinskim službama medicinske pomoći kroz redovnu proceduru obiteljske ambulante, a time često izostaje adekvatan medicinski tretman ili je on nepotpun. Postojanjem Ambulante za studente i Ambulante za sportaše pri Kantonalnom zavodu za medicinu rada i sport ZDK stanje zdravstvene zaštite sportaša je nešto bolje. Međutim, u praksi je ta skrb nedostupna za udaljenije općine. Antidoping agencija je osnovana na razini Bosne i Hercegovine i ona putem vanjskih suradnika kontrolira sportaše i sa područja Zeničko-dobojskog kantona.

3. PRAVNI AKTI I FINANCIRANJE U SPORTU

3.1. Pravni akti u sportu

Obujam u kom će država regulirati odnose koji nastaju u sportu i aktivnostima vezanim za sport, kao i mjera pravne zaštite koju pojedina država pruža sportu i sportskim aktivnostima ovise od toga je li se država opredijelila za tzv. intervencionistički ili neintervencionistički model pravnog, najčešće zakonskog uređivanja materije sporta. Intervencionistički model

zakonskog uređivanja materije sporta znači da su u konkretnoj državi najznačajniji i najveći dio sportskog sustava i osnovni elementi koji čine taj sustav u pogledu strukture i nadležnosti uređeni pravnim normama koje propisuje država u okviru posebnog zakona o sportu. Za razliku od toga, u slučaju neintervencionističkog modela pravnog uređivanja materije sporta, reguliranje strukture sportskog sustava, te pravna zaštita sportskih odnosa i sportskih aktivnosti je samo parcijalna, a pravne norme koje se odnose na sport ne nalaze se pretežno u okviru posebnog zakonskog teksta, već su raspoređene u većem broju sektorskih propisa koji uređuju obavljanje nekih drugih djelatnosti (propisi o sustavu obrazovanja, kulturi, zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj zaštiti, udruženjima građana i sl).

U okviru neintervencionističkog modela prava i obaveze sportskih subjekata, kao i obavljanje sportskih djelatnosti i sa njima povezanih aktivnosti, zasnivaju se na sustavu pravila koje propisuju pravne norme raznovrsnih propisa koje je donijela država za različite oblasti društvenog života. Oba ova modela imaju određenih prednosti i nedostataka, a stav o tome koji je od tih modela bolji ili lošiji ne može se zauzeti na apstraktno-teorijskoj razini bez prethodnog sagledavanja potreba konkretne države, utjecaja raznovrsnih društvenih okolnosti i pravne tradicije na osnovu koje pojedina država funkcioniра.

Prednost intervencionističkog modela zakonskog uređivanja sporta u odnosu na neintervencionistički model vidi se u činjenici da država donošenjem posebnog zakona koji uređuje sport, odlučnije šalje poruku svim građanima da je sport društvena djelatnost koja uživa zaštitu pravnog poretka i odražava mnoge društvene vrijednosti.

Također, donošenjem posebnog zakona, olakšava se tumačenje i primjena zakonskih rješenja, a onima na koje se zakon odnosi postaje lakše sagledati svoja prava i obaveze, što doprinosi podizanju razine pravne sigurnosti. Neke europske zemlje, poput Austrije, Finske, Litve i Švicarske, imaju zakone koji uređuju sport, ali na takav način da država ne intervenira direktno svojim pravilima u oblasti uspostavljanja sportskih odnosa i osnivanja i rada sportskih organizacija, već propisuje isključivo obaveze državnih organa i službi u pogledu ostvarivanja javnog interesa u oblasti sporta, koje se ogledaju u stvaranju tehničkih, finansijskih i logističko-administrativnih uvjeta za upražnjavanje sportskih aktivnosti i djelatnosti od strane građana.

U Europi su oba modela zakonskog uređivanja materije sporta gotovo podjednako zastupljena, što dodatno potkrepljuje stanovište da nijedan od njih nema izrazitu teorijsku i praktičnu prednost u odnosu na drugi. Gotovo kao pravilo ustalila se praksa da većina država sa juga i istoka Europe prihvata i tijekom dugog niza godina primjenjuje intervencionistički model zakonskog uređivanja sporta, dok sa druge strane, države sa sjevera i zapada Europe većinom imaju neintervencionistički model zakonskog uređivanja materije sporta. Primjer europskih država koje su se opredijelile za primjenu intervencionističkog modela zakonskog uređivanja materije sporta su: Francuska, Mađarska, Italija, Rumunjska, Španjolska, Slovenija i Hrvatska. Sa druge strane, najreprezentativniji primjer europskih država u kojima je primijenjen neintervencionistički model zakonskog uređivanja materije sporta predstavljaju: Austrija, Danska, Finska, Njemačka, Litva, Švicarska i Velika Britanija.

S obzirom na to da je oblast sporta u Bosni i Hercegovini prije rata bila regulirana Zakonom o fizičkoj kulturi – Prečišćeni tekst, („Službeni list SRBiH” broj: 3/77 i 19/84) i Zakonom o samoupravnom interesnom organiziranju u oblasti fizičke kulture („Službeni list SRBiH”, broj: 14/88) koji su važili do 1991. godine, kada je stupio na snagu novi Zakon o fizičkoj kulturi („Službeni list SRBiH” broj: 24/91), može se reći da je u Bosni i Hercegovini do rata postojala tradicija zakonskog uređivanja sporta, odnosno da se Bosna i Hercegovina svrstavala u grupu država koje su primjenjivale intervencionistički model zakonskog uređivanja materije sporta. Tijekom rata i nekoliko godina poslije rata, sve do donošenja kantonalnih zakona, formalno je na snazi bio Zakon o fizičkoj kulturi iz 1991. godine ali je praktično bio neprimjenjiv. Poslije rata u BiH je postajala mogućnost da se sport zakonski

regulira samo na razini kantona u Federaciji BiH i na razini Republike Srpske. Dosta vremena je potrošeno u nadanjima da je moguće postići dogovor o potrebi donošenja makar „krovnog” zakona na razini FBiH odnosno BiH, ali kako to nije učinjeno, kantoni su sami donosili vlastite Zakone o sportu. Tako je i Skupština Zeničko-dobojskog kantona 16. 05. 2002. godine usvojila Zakon o sportu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj: 11/02), a 17. 02. 2004. usvojen je Zakon o izmjenama Zakona o sportu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj: 1/04). No, s obzirom na nadležnosti koje imaju kantoni, donošenje Zakona o sportu samo na kantonalnoj razini nije moglo riješiti niz pitanja, posebno u pogledu prihoda sporta od igara na sreću, poreskih olakšica za donatore i sponzore, financiranja vrhunskog sporta i međunarodnih natjecanja, statusa vrhunskih sportaša, itd.

S obzirom na to da kantoni nisu mogli proračunskim sredstvima opredijeljenim za sport odgovoriti na sve veće financijske potrebe i zahtjeve sportskih organizacija, nastavljene su debate i pregovori za postizanje dogovora o donošenju Zakona o sportu na razini Bosne i Hercegovine. Ti naponi su, uz pomoć institucija međunarodne zajednice, urodili plodom 2008. godine, kada je usvojen Zakon o sportu u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH” broj: 27/08; 102/09 i 66/16), a sektoru za sport u okviru Ministarstva za civilne poslove BiH pripala je nadležnost za poslove sporta na razini Bosne i Hercegovine. Zakonom o sportu u Bosni i Hercegovini propisana je i obaveza usklađivanja kantonalnih zakona sa ovim Zakonom i shodno tome skupština Zeničko-dobojskog kantona 24. 06. 2011. godine usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sportu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 9/11). Naposljetku, sukladno članku 31. posljednjih izmjena Skupština Zeničko-dobojskog kantona 05. 05. 2017. godine usvojila je Zakon o sportu – Pročišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 6/17), kojim su objedinjene sve prethodne izmjene.

Dakle, na osnovu činjenice da Zakon o sportu u Bosni i Hercegovini predstavlja tzv. krovni zakon i da postoje kantonalni zakoni u Federaciji BiH, odnosno entitetski zakon u Republici Srpskoj, može se reći da u BiH trenutno postoji zakonsko uređivanje oblasti sporta koje se može svrstati u intervenističke modele, s tim da u pogledu državne nadležnosti spada u decentralizirane modele.

1. Zakon o sportu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH” broj: 27/08; 102/09 i 66/16)
2. Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:11/02)
3. Zakon o izmjenama Zakona o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 01/04)
4. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 09/11)
5. Zakon o sportu – Pročišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj: 6/17)
6. Strategija sporta u Bosni i Hercegovini 2010 – 2014, Sarajevo, juli, 2010.
7. Pravilnik o vođenju registra pravnih i fizičkih osoba u oblasti sporta na razini BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 104/08)
8. Pravilnik o kategorizaciji sportaša na razini BiH (Službeni glasnik BiH" broj 2/09)
9. Odluka o ustanovljenju državne nagrade za sport BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 2/09)
10. Odluka o osnivanju fondacije za sport („Službene novine FBiH” broj 71/11)
11. Odluka o utvrđivanju uvjeta i postupka za izradu i donošenje Programa utroška sredstava sa pozicije u Proračunu „Transfer za sport” („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 19/09; 12/10)
12. Pravilnik o korištenju školskih sportskih dvorana na području Zeničko-dobojskog

- kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 5/08; 14/09)
13. Zakon o sigurnosti održavanja sportskih natjecanja u Zeničko-dobojskom kantonu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 2/06; 7/06)
 14. Instrukcija o načinu i postupku evidentiranja i izvršenja zaštitne mjere zabrane prisustvovanja sportskim natjecanjima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 7/06)
 15. Pravilnik o posebnim uvjetima koje trebaju ispunjavati sportski objekti s obzirom na sigurnost održavanja sportskih natjecanja („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj 11/06)

Dakle, dva osnovna akta kojima je pravno reguliran sport na području Zeničko-dobojskog kantona su Zakon o sportu u Bosni Hercegovini („Službeni glasnik BiH” broj: 27/08; 102/09 i 66/16) i Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 11/02; 1/04; 9/11 i 6/17). Uz zakon o sportu u Bosni i Hercegovini doneseni su i slijedeći podzakonski akti: Pravilnik o vođenju registra pravnih i fizičkih osoba u oblasti sporta na razini BiH („Službeni glasnik BiH” broj 104/08), Pravilnik o kategorizaciji sportaša na razini BiH (Službeni glasnik BiH” broj 2/09), Odluka o ustanovljenju državne nagrade za sport BiH („Službeni glasnik BiH” broj 2/09), a na razini Federacije BiH donesena je Odluka o osnivanju fondacije za sport („Službene novine FBiH” broj 71/11). Zeničko-dobojski kanton je uz Zakon o sportu donio i Odluku o utvrđivanju uvjeta i postupka za izradu i donošenje Programa utroška sredstava sa pozicije u Proračunu „Transfer za sport” („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 19/09; 12/10), Pravilnik o korištenju školskih sportskih dvorana na području Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 5/08; 14/09).

Iz Zakona o sportu Zeničko-dobojskog kantona proizlazi i obaveza donošenja Pravilnika o zdravstvenoj zaštiti sudionika u sportskim aktivnostima i Pravilnika o vođenju registra pravnih i fizičkih osoba u oblasti sporta na razini Zeničko-dobojskog kantona, koji još nisu sačinjeni.

Na području Zeničko-dobojskog kantona primjenjuje se i Zakon o sigurnosti održavanja sportskih natjecanja u Zeničko-dobojskom kantonu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 2/06; 7/06), Instrukcija o načinu i postupku evidentiranja i izvršenja zaštitne mjere zabrane prisustvovanja sportskim natjecanjima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj 7/06) i Pravilnik o posebnim uvjetima koje trebaju ispunjavati sportski objekti s obzirom na sigurnost održavanja sportskih natjecanja („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona”, broj 11/06).

Uz navedene akte donesene na razini Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i Zeničko-dobojskog kantona sustav sporta u Bosni i Hercegovini, odnosno na području Zeničko-dobojskog kantona zasniva se na principima i standardima koji su utvrđeni u Europskoj povelji o sportu, Europskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Konvenciji UN-a o pravima djeteta, Međunarodnoj konvenciji protiv dopinga u sportu, Europskoj konvenciji o nasilju i nedoličnom ponašanju gledatelja na sportskim priredbama, Olimpijskoj povelji, Paraolimpijskoj povelji, pravilima međunarodnih sportskih asocijacija, Europskom kodeksu o sportskoj etici, Deklaraciji o sportu, toleranciji i fair play-u, te Izjavi iz Lausanne o organiziranju sporta u BiH.

Uprkos velikim očekivanjima da će donošenje Zakona o sportu na razini Bosne i Hercegovine uz ostale pravne akte koje treba donijeti na razini BiH i usklađivanje kantonalnih zakona i propisa utjecati značajno na poboljšanje stanja u sportu, posebno u pogledu financijske situacije, to se ipak nije dogodilo. Pokazalo se da su postojeći zakoni suviše općeniti i deklarativni, te da su u njima samo ponovljene mnoge odredbe iz prijeratnih zakona, a da su neke bitne stvari ostavljene nedorečene ili neprecizno naznačene. Tako

naprimjer Zakon o sportu u Bosni Hercegovini govori samo o tome kako se osniva amaterski klub (članak 18. i 19.) i kako se osniva profesionalni sportski klub (članak 20.), ali ne precizira po čemu se bitno razlikuju profesionalni od amaterskih klubova. S obzirom da su svi sportski klubovi na području Zeničko-dobojskog kantona osnovani kao udruge građana, dosljednim tumačenjem odredbi navedenih članaka Zakona o sportu u Bosni i Hercegovini, koje je morao preuzeti i kantonalni Zakon (članak 6.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sportu Zeničko-dobojskog kantona), može se reći da na području ZDK ne postoji nijedan profesionalni sportski klub. S druge strane, člankom 35. Zakona o sportu BiH propisano je da pravne osobe u sportu (dakle i sportski klubovi) mogu zasnivati radni odnos sa sportašima, stručnim radnicima i administrativnim osobljem, a budući da pri tome nije precizirano koliko može biti takvih osoba uz istovremeno zadržavanje statusa amaterskog sportskog kluba, može se protumačiti da sportska organizacija osnovana kao udruga ima status amaterskog sportskog kluba, iako su u njoj svi sportaši, stručni radnici i administrativno osoblje zaposleni.

Mada u Bosni i Hercegovini, a također i na području Zeničko-dobojskog kantona, postoje, prije svih, nogometni i košarkaški klubovi u kojima su većina igrača profesionalci, Zakon o sportu u Bosni Hercegovini nije propisao obavezu transformacije ovih klubova iz udruženja građana u privredna duštva odnosno preduzeća, pa prema tome nema niti odredbi o tome kako bi trebalo provesti takve transformacije. Kada je u pitanju organizacijska struktura sporta u BiH, Zakon o sportu Bosne i Hercegovine ostao je nedorečen kada je u pitanju vrhunsko sportsko tijelo BiH, tj. je li to Olimpijski komitet Bosne i Hercegovine ili Sportski savez Bosne i Hercegovine. Zapravo nije sasvim ni jasno je li Zakon o sportu predvidio mogućnost osnivanja sportskog saveza na razini BiH u koji bi bili udruženi sportski savezi sa razina BiH iz različitih sportskih grana, jer člankom 22. navode se jedino sportski klubovi kao subjekti koji se udružuju u sportske saveze, a članak 23. ne govori o nadležnosti sportskog saveza BiH već o nadležnostima sportskih saveza BiH iz pojedinih sportova. U tom pogledu, kantonalni Zakon je precizniji, jer govori o sportskim savezima koji se osnivaju za pojedine sportske discipline i o sportskim savezima u koje se udružuju savezi pojedinih sportskih disciplina i drugih sportskih udruga sa područja općina/gradova ili kantona.

Državni zakon nedorečen je i po pitanju uvjeta za obavljanje zdravstvenih pregleda sportaša, jer jedino navodi podatak da te uvjete propisuje entitetski ministar nadležan za zdravstvo, uz mišljenje entitetskog ministarstva nadležnog za sport, a sukladno propisima međunarodnih sportskih federacija (članak 48). Državni zakon neprecizan je i u pogledu propisa o organiziranju međunarodnih sportskih natjecanja i sportskih priredbi, jer kaže da se takve manifestacije mogu organizirati ako organizator dobije suglasnost Ministarstva civilnih poslova BiH i nadležnog entitetskog / kantonalnog organa. To u praksi izaziva probleme jer sportske organizacije prvo ističu kandidaturu za organizaciju natjecanja i kada je dobiju traže suglasnosti koje gotovo po pravilu dobivaju, ali uz obrazloženje da nadležno državno ministarstvo ne preuzima nikakve financijske obaveze. Izmenama i dopunama kantonalnog Zakona o sportu (članak 39.) precizira se da već prije podnošenja kandidature potencijalni organizator treba osigurati uvjete i dobiti suglasnost Vlade Kantona, državnog i entitetskog ministarstva nadležnog za sport.

Po pitanju financiranja sporta državni zakon nije donio ništa novo u odnosu na kantonalni zakon, jer samo nabroja načine na koje se mogu financirati sportske aktivnosti (članak 65.). Tako naprimjer, Zakon navodi da se sportske aktivnosti financiraju i od igara na sreću, ali ništa ne kaže o tome uolikoj mjeri i na koji način. Po pitanju olakšica za sportske organizacije državni Zakon (članak 67.) samo proklamira da se utvrđuju posebne olakšice za sportaše i sportske organizacije, a posebno kod izgradnje i održavanja sportskih objekata, organizacije velikih sportskih natjecanja, sportskih priredbi, nabavke sportske opreme i u pogledu sistematskih pregleda sportaša. Također, državni zakon propisuje da se zakonima

Bosne i Hercegovine iz oblasti poreske politike pravnim i fizičkim osobama koje ulažu sredstva u razvoj sporta uložena sredstva priznaju kao troškovi i oslobođeni su poreza. Međutim, ove odredbe nisu donijele konkretna poboljšanja u pogledu financiranja sporta, jer nisu usvojeni posebni propisi koji se direktno odnose na ove i druge olakšice za sport.

Rezime

Dva osnovna akta kojima je pravno reguliran sport na području Zeničko-dobojskog kantona su Zakon o sportu u Bosni Hercegovini i Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona. Uprkos velikim očekivanjima da će donošenje Zakona o sportu na razini Bosne i Hercegovine uz ostale pravne akte koje treba donijeti na razini BiH i usklađivanje kantonalnih zakona i propisa utjecati značajno na poboljšanje stanja u sportu, posebno u pogledu financijske situacije, to se nije dogodilo. Pokazalo se da su postojeći zakoni suviše općeniti i deklarativni, da su u njima samo ponovljene mnoge odredbe iz prijeratnih zakona, a da su neke bitne stvari ostavljene nedorečene ili neprecizno naznačene.

3.2. Financiranje u sportu

Financiranje je daleko najveći problem u oblasti sporta. Zakon o fizičkoj kulturi iz 1991. godine („Službeni list SRBiH” broj 24/91) bio je predvidio dva oblika financiranja sporta (republički i općinski), i to putem fondova. Međutim, skoro ukidanje fondova uz sve posljedice koje je donio rat dokinule su odredbe Zakona o fizičkoj kulturi iz 1991. godine, naročito u pogledu financiranja, iako je isti formalno bio na snazi sve do donošenja novih, to jest kantonalnih zakona (u Zeničko-dobojskom kantonu 2002. godine). Tijekom rata financijska podrška sportu bila je simbolična i gotovo u cjelosti sa lokalne razine, a nakon rata očekivane su brze reakcije s ciljem određivanja pozicije sporta u BiH, naravno sa naglaskom na utvrđivanju izvora financiranja. Međutim, kako je već pomenuto, bilo je moguće donijeti Zakon o sportu samo na razini kantona.

S obzirom na ukupne financijske probleme s kojima se Kanton suočavao, kao i na činjenicu da je i Zakonom o fizičkoj kulturi iz 1991. godine nagoviještena veća razina „tržišnog“ pristupa sportu, odnosno da je i taj Zakon predviđao financiranje samo onih sportskih djelatnosti za koje se utvrdi javni (opći) interes, a potrebna sredstva ograničavao je na „materijalne mogućnosti društva u skladu sa propisima koji reguliraju uključenost ovih sredstava u društvenom proizvodu“ (članak 32., stavak 2. navedenog Zakona), nije bilo realno očekivati da će Zakon o sportu Zeničko-dobojskog kantona iz 2002. godine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 11/02) donijeti revolucionarne promjene u tom smislu. Međutim, ipak je, prvobitno, člankom 56. Zakona o sportu Zeničko-dobojskog kantona iz 2002. godine bilo predviđeno da „proračunska sredstva namijenjena sportu za narednu godinu ne mogu biti manja od 1% od ostvarenih proračunskih prihoda u prethodnoj godini“, ali već za 2003. godinu ta sredstva nisu planirana sukladno navedenom članku Zakona zbog problema u vezi sa realizacijom Proračuna, a krajem 2003. godine Skupština kantona usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sportu kojim je utvrđeno da „kanton i općine utvrđuju u svojim proračunima iznose sredstava za sufinanciranje sportskih programa (do 1% od ostvarenih proračunskih prihoda u prethodnoj godini)“ („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 1/04). Na taj način zakonski je uokvireno faktičko stanje u kojem se iznos proračunskih sredstava namijenjenih za ostvarivanje javnog interesa u sportu određuje ne u odnosu prema stvarnim potrebama, već prema mogućnostima proračuna nakon podmirenja svih ostalih obaveza.

Promatrano kronološki i u apsolutnom iznosu sredstva iz Proračuna Zeničko-dobojskog

kantona stalno su povećavana od 1996. do 2008. godine kada su dostigla maksimum od 1.110.000,00 KM, ali od te godine postoji trend opadanja iznosa sredstava namijenjenih za sport u Proračunu Zeničko-dobojskog kantona. S obzirom na činjenicu da istovremeno ukupni Proračun Kantona u navedenom periodu nije ostvarivao značajnije opadanje, ovo potvrđuje izrečenu konstataciju da se sredstva za sport određuju nakon podmirivanja ostalih proračunskih obaveza koje se smatraju prioritetnijima.

Godina	Proračun (KM)	Tekući transfer za sport (KM)	%
1996.	52.012.456	62.000	0,12
1997.	137.772.300	150.000	0,11
1998.	174.800.000	300.000	0,17
1999.	172.818.000	350.000	0,20
2000.	176.670.000	400.000	0,23
2001.	138.645.000	400.000	0,29
2002.	158.923.000	480.000	0,30
2003.	173.371.750	637.000	0,37
2004.	172.691.360	750.000	0,43
2005.	190.517.000	700.000	0,37
2006.	230.386.000	700.000	0,34
2007.	261.215.000	1.000.000	0,38
2008.	300.820.000	1.110.000	0,37
2009.	279.621.791	1.100.000	0,39
2010.	255.483.000	810.000	0,32
2011.	275.500.800	779.917	0,28
2012.	264.517.000	710.930	0,27
2013.	272.330.900	500.000	0,18
2014.	291.431.620	592.500	0,20
2015.	278.363.656	552.000	0,20
2016.	287.400.000	650.000	0,23
2017.	323.739.000	662.000	0,20
2018.	319.094.430	700.000	0,22
2019.	340.913.620	810.000	0,24

Tabela 1: Transfer za sport u odnosu na Proračun Kantona

Kako se vidi iz priložene Tabele 1, izdvajanje sredstava iz Proračuna Zeničko-dobojskog kantona pod stavkom „Transfer za sport“, kretala su se od 0,11 % do 0,43 % od ukupnog Proračuna Zeničko-dobojskog kantona.

Treba reći da pored sredstava sa stavke „Tekući transfer za sport“ u Proračunu Kantona Vlada Zeničko-dobojskog kantona podupire sport i putem „Tekućeg transfera za Kantonalni zavod za medicinu rada i sportsku medicinu – zdravstvena zaštita sportaša“ na način da sufinancira sportsku medicinu. Također, određeni doprinos sportu, iz Proračuna se izdvaja i

putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, te Ministarstva za boračka pitanja.

God.	Proračun (KM)	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport	Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice	Ministarstvo za boračka pitanja	Ministarstvo zdravstva	%
2016.	287.400.000	650.000	1.500	70.000	63.000	0,27
2017.	323.739.000	662.000	5.500	98.163	75.000	0,26
2018.	319.094.430	700.000	1.000	92.000	110.000	0,28
2019.	340.913.620	810.000	3.750	110.000	125.000	0,31

Tabela 2: Sredstva iz Proračuna Zeničko-dobojskog kantona izdvojena preko ministarstava

Pored svega navedenog, posebnim odlukama Vlade sukladno potrebama i mogućnostima povremeno se dodjeljuju dodatna sredstva sportu sa stavke u Proračunu „Transfer za neprofitne organizacije“. Također, prethodnih godina sa pozicije u proračunu Kantona „kapitalna ulaganja“ financirana je ili sufinancirana izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata, kao i adaptacija i rekonstrukcija školskih dvorana i poligona za dječija igrališta u svim općinama i gradovima na području Zeničko-dobojskog kantona. Nekoliko posljednjih godina Grad Zenica prednjači ne samo u Kantonu nego i u BiH po ulaganju sredstava u sportsku infrastrukturu.

Također, sredstva za sport izdvajaju i ostale općine prema mogućnostima vlastitih proračuna i prema razvijenosti sporta na njihovom području. Međutim, s obzirom na to da većina sportskih klubova nema stalne sponzore niti ostvaruju značajnije prihode od ulaznica, članarina, donacija i drugih djelatnosti, financijska situacija većine sportskih klubova veoma je loša.

Općenito u BiH ne postoji koncept i nije donesena takva zakonska regulativa prema kojoj bi se sport financirao, prije svega, iz vlastitih izvora i kao takav bio neovisan. Sport u Bosni i Hercegovini, a time i u Kantonu, nema pretpostavke da bi mogao očekivati značajne donacije i sponzorstva, odnosno prihode od promocije gospodarskih poduzeća. U osiromašenom društvu i uz skromno tržište neprimjereno je očekivati značajniji prihod od članarina, ulaznica ili donacija i sponzorstva proizvođača sportske opreme, pića ili hrane. S druge strane, proračuni kantona i općina sve su opterećeniji socijalnim izdacima, pa za javne potrebe u sportu ostaje sve manje novca, tako da preovladava princip izdvajanja sredstava za sport „prema mogućnostima“, te su i sama izdvajanja za sport više slična socijalnim izdacima, nego pomoć razvoju sporta. Uz to, ulaganje u sport nije odgovarajuće stimulirano, a posebnih poreznih olakšica za sportske organizacije praktički nema. Na federalnoj i državnoj razini izdvajanja za tzv. vrhunski, odnosno reprezentativni sport su nedostatna i često financiranje reprezentativnih nastupa sportaša pada na teret kantona i općina, odnosno samih klubova.

Način raspodjele proračunskih sredstava za sport na razini Kantona propisan je člankom 46. Zakona o sportu – Pročišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 6/17) i Odlukom o utvrđivanju uvjeta i postupaka za izradu i donošenje programa utroška sredstava u razdjelu 22, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, proračunska organizacija 01, potrošačka jedinica 001, ekonomski kod 614300 pozicija „Transfer za sport“ („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj 19/09, 12/10). Navedenim propisima

određena je izrada Programa utroška sredstava za sport koji, kao i kriterije za raspodjelu, priprema posebno povjerenstvo imenovano od strane Ministarstva, a Program usvaja Vlada Zeničko-dobojskog kantona. Po tome Programu sredstva se raspoređuju za slijedeće namjene: podršku redovnih natjecanja klubova, što podrazumijeva troškove kotizacije natjecanja i podršku za ostale aktivnosti; podršku za sportska natjecanja osoba s invaliditetom; sportska natjecanja učenika i studenata; podršku uspješnim i perspektivnim sportašima; pomoć za posebne programe; podršku za aktivnosti Sportskog saveza ZDK, te vanredne aktivnosti sportskih organizacija i pojedinaca.

Kriteriji za raspodjelu sredstava sportskim klubovima sadrže kriterije za vrednovanje sportova i kriterije za vrednovanje sportskih klubova unutar svake grane sporta. Kriteriji za vrednovanje sportova sadrže slijedeće parametre: razvijenost sporta (uzima se u obzir rasprostranjenost sporta u Kantonu, složenost sustava natjecanja, zastupljenost različitih uzrasnih kategorija i spolna zastupljenost), i ostvareni sportski rezultati, te javni status sporta (da li je sport olimpijski ili ne, važnost sporta za tjelesno-zdrastveni razvoj natjecatelja i popularnost sporta). Kriteriji za vrednovanje sportskih klubova unutar iste grane sporta su: broj aktivnih – registriranih članova, broj selekcija koje se natječu, rang natjecanja, broj članova kluba u državnim reprezentacijama i postignuti pojedinačni i timski rezultati. Zakonom o sportu Zeničko-dobojskog kantona propisano je da i općine po istom principu sačinjavaju Program utroška sredstava za sport iz općinskog proračuna. Međutim, u nekim općinama najveći dio sredstava za sport dodjeljuje se mimo Programa i kriterija najpopularnijim, najčešće nogometnim, košarkaškim i rukometnim klubovima.

Uprkos nepostojanju pretpostavki za efikasno funkcioniranje tržišta i gospodarstva u kojem se ostavaruju znatni profiti i nepostojanju takve zakonske regulative koja bi omogućila da sport, u takvom okruženju može ostvarivati značajne vlastite prihode, u mnogim sportovima stalno raste broj novoosnovanih klubova koji najčešće očekuju da će biti financirani iz proračunskih sredstava. Međutim, činjenica da se od ukupnog iznosa sredstava za sport sa pozicije u Proračunu Kantona „Transfer za sport“ za 2012. godinu (710.930,00 KM) za potporu 151 kluba iz natjecateljskog sporta izdvaja 60,6% odnosno 431.380,00 KM ili prosječno po jednom sportskom klubu 2.856,00 KM. Nadalje „Tekući transfer za sport“ za 2019. godinu (800.000,00 KM) za potporu 193 kluba iz natjecateljskog sporta izdvaja 65,89% odnosno 449.584,00 KM ili prosječno po jednom sportskom klubu 2.329,00 KM. Sve ovo jasno ukazuje da se trenutno proračunskim sredstvima jedino može osigurati minimalna pomoć sportskim klubovima za najosnovnije troškove natjecanja, koji isključuju troškove putovanja, naknada igračima i trenerima, nabavke rekvizita i opreme itd.

Rezime

Financiranje je daleko najveći problem u oblasti sporta. Općenito u BiH ne postoji koncept i nije donesena takva zakonska regulativa prema kojoj bi se sport financirao, prije svega, iz vlastitih izvora i kao takav bio neovisan. Sport u Bosni i Hercegovini, time i u Kantonu, nema pretpostavke da bi mogao očekivati značajne donacije i sponzorstva, odnosno prihode od promocije gospodarskih poduzeća. U osiromašenom društvu i uz skromno tržište neprimjereno je očekivati značajniji prihod od članarina, ulaznica ili donacija i sponzorstva proizvođača sportske opreme, pića ili hrane. S druge strane, proračuni kantona i općina sve su opterećeniji socijalnim izdacima pa za javne potrebe u sportu ostaje sve manje novca, tako da preovladava princip izdvajanja sredstava za sport „prema mogućnostima“. Uz to, ulaganje u sport nije odgovarajuće stimulirano, a posebnih poreznih olakšica za sportske organizacije praktički nema.

4. OPĆI I POSEBNI CILJEVI STRATEGIJE

4.1. Opći ciljevi

Strategija je prikaz trenutne pozicije te prepoznavanje prilika za njeno poboljšanje, kao i prikaz ciljeva i načina kako učiniti pomak do nove i bolje pozicije.

Vizija

Naša vizija je povećati građansku svijest, angažman i koheziju, poboljšati zdravlje i dobrobit zajednice, poboljšati obrazovanje i razvoj vještina, povećati ekonomski razvoj sporta, te doprinijeti sportskoj izvrsnosti, i to na slijedeće načine:

- razvojem stručnog sportskog kadra unaprijediti rad u sportskim organizacijama, te na taj način generirati razvoj školskog, amaterskog i natjecateljskog sporta na području Kantona;
- promoviranjem "sporta za sve" – održive sportske kulture širom zajednice u kojoj ljudi svih dobnih skupina aktivno sudjeluju u sportu u potrazi za zdravim fizičkim i psihološkim zdravljem, kao i pozitivnim duhom zajednice;
- gajenjem sporta visokih performansi izgrađivati sportaše koji se mogu natjecati na velikim međunarodnim i domaćim sportskim događajima i postati uzor našoj omladini;
- ostati lideri u razvoju i unapređenju sportske infrastrukture, te
- postati lideri u državi kada je u pitanju primjena zakonskih i svih ostalih pravnih regulativa u oblasti sporta.

Strategija razvoja sporta na području Zeničko-Dobojskog kantona za period 2020 – 2024. godina omogućava svim fizičkim i pravnim osobama u sportu u Kantonu da usvoje dio novih pristupa i metoda u organizaciji svojih aktivnosti.

Misija

- Dati jasne strateške pravce za daljnje djelovanje u sportu Zeničko-dobojskog kantona
- Preciznije utvrditi sustave i mehanizme koji će osigurati uspostavljanje i održavanje vrhunskog sporta, sporta za sve i školskog sporta
- Promovirati principe i vrijednosti u sportu, pritom osiguravajući kontinuirano školovanje, odgovarajuću infrastrukturu i redovna natjecanja

Misija je postići više, graditi sportske uspjehe i održavati sport na slijedeći način:

- 1. strateški cilj – sport dostupan svima*
- 2. strateški cilj – uključiti što veći broj mladih u organizirane oblike sporta u Kantonu*
- 3. strateški cilj – prepoznati i omogućiti napredovanje sportskih talenata*
- 4. strateški cilj – postizati vrhunske rezultate u sportu*
- 5. strateški cilj – poboljšati kvalitetu sportskih programa predškolskog odgoja i obrazovanja*
- 6. strateški cilj – osposobiti i unaprijediti stručne kadrove u sportu*

4.2. Financiranje u sportu

Natjecateljski sport

- Cilj 1 – izvršiti kategorizaciju klubova (natjecateljski sport i razvojni sport)
- Cilj 2 – izvršiti kategorizaciju natjecatelja
- Cilj 3 – izvršiti usaglašavanje kantonalnog zakona o sportu sa zakonima o sportu viših razina
- Cilj 4 – aktivirati granske saveze sukladno zakonu o sportu
- Cilj 5 – izraditi softverske baze podataka

Rekreativni sport

- Cilj 1 – unaprijediti sustav razvoja rekreativnog sporta
- Cilj 2 – promovirati rekreativni sport
- Cilj 3 – uspostaviti sustav suradnje među nositeljima rekreativnog sporta
- Cilj 4 – uspostaviti sustav podrške programa iz rekreativnog sporta

Školski sport

- Cilj 1 – osnaživanje i poboljšanje kvaliteta sportskog rada sa predškolskom djecom
- Cilj 2 – organiziranje sportskih manifestacija i natjecanja kroz programe nastave
- Cilj 3 – poboljšanje sportske infrastrukture
- Cilj 4 – uređenje zakonodavnog okvira sporta u Kantonu i Univerzitetu u Zenici
- Cilj 5 – izgradnja sportskih objekata sa bazenom u Kampusu Univerziteta u Zenici
- Cilj 6 – osiguravanje financiranja sporta i sportsko-rekreacijskih aktivnosti na Univerzitetu u Zenici
- Cilj 7 – formiranje novog studijskog programa „Tjelesni odgoj i sport“

Sport osoba s invaliditetom

- Cilj 1 – osigurati prilagodbu sportskih objekata sportašima s invaliditetom kao i nabavku specifične opreme, te omogućiti dostupnost sportske infrastrukture u vlasništvu jedinica lokalne samouprave osobama s invaliditetom na području cijelog Kantona
- Cilj 2 – unaprijediti rad s djecom i mladima s invaliditetom i povećati njihovu uključenost u lokalne sportske i rekreativne aktivnosti, te povećati broj osoba s invaliditetom u sportu i udio aktivnih sportaša za određeni postotak
- Cilj 3 – osigurati rad stručnih kadrova u sportu osoba s invaliditetom, te dodatnu edukaciju postojećih zaposlenih stručnih kadrova u sportu za rad s osobama različitih vrsta invaliditeta, kao i osigurati školovanje stručnih kadrova za sport osoba s invaliditetom
- Cilj 4 – poboljšati promociju i priznanje rada i rezultata osoba s invaliditetom u sportu, te povećati medijsku praćenost sportova osoba s invaliditetom
- Cilj 5 – riješiti problem mobilnosti i transporta osoba s invaliditetom (iz prigradskih i ruralnih područja), te prilaza sportskim dvoranama, kao i prilagođavanje sportskih objekata potrebama osoba s invaliditetom (sanitarni čvor, svlačionice)
- Cilj 6 – osmisliti prilagođene programe za pojedine sportove i sportske discipline za djecu i mlade s invaliditetom, te iste promovirati ističući potrebu uključivanja osoba s invaliditetom u sport

Sportski objekti

Cilj 1 – unaprijediti prostorne – infrastrukturne uvjete za razvoj sporta i sportske rekreacije
Cilj 2 – utjecati na povećanje broja sportskih objekata koji će zadovoljavati i ispunjavati uvjete predviđene pravilima međunarodnih sportskih asocijacija
Cilj 3 – omogućiti konstantno praćenje i uvid u stanje sportskih objekata na ZDK uvođenjem sportskih objekata u jedinstvenu bazu podataka na razini Kantona

Stručni kadrovi

Cilj 1 – formirati fakultet ili odsjek za sport pri Univerzitetu u Zenici
Cilj 2 – formirati institut za sport i sportska istraživanja
Cilj 3 – prekvalifikirati postojeći kadar u sportu
Cilj 4 – osigurati kontinuirano usavršavanje sportskih kadrova
Cilj 5 – formirati inspekciju za rad u sportu od strane nadležnog Ministarstva

Medicina i doping u sport

Cilj 1 – liječnički pregled dostupan sportašima svih kategorija i uzrasta
Cilj 2 – stalna i adekvatna kontrola zdravlja sportaša
Cilj 3 – ukloniti mogućnost upotrebe nedozvoljenih sredstava

Pravni akti u sportu

Cilj 1 – unaprijediti pravnu regulativu

Financiranje sporta

Cilj 1 – poboljšati financiranje sporta i sportskih aktivnosti

5. MONITORING, EVALUACIJA I IZVJEŠTAVANJE

Postizanje ciljeva utvrđenih ovom Strategijom ovisiti će i od redovnog monitoringa i analize predviđenih aktivnosti. Najveći dio obaveza praćenja rada nositelja aktivnosti na realizaciji usvojenih ciljeva imat će Monitoring tim za praćenje realizacije Strategije razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2020 – 2024. godina.

Temeljem Akcionog plana Strategije Monitoring tim će pratiti aktivnosti iz nadležnosti navedenih subjekata, te planirati i realizirati aktivnosti koje su u njegovoj nadležnosti. Svi odgovorni subjekti dužni su donijeti vlastite Programe implementacije zadataka postavljenih u Strategiji, odnosno razraditi i u svoje Godišnje planove rada ukomponirati Akcioni plan djelovanja na postizanju ciljeva Strategije za svaku godinu. Detalje i izvještaje provedenih aktivnosti svi subjekti će dostaviti Monitoring timu putem Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport.

Monitoring tim će sačiniti izvješća o realizaciji Strategije i podnijeti ga Skupštini Zeničko-dobojskog kantona. Izvješća će se Skupštini podnijeti 2022. godine i 2024. godine.

U slučaju da dođe do značajnih odstupanja ili do izmjene uvjeta za implementaciju planiranih ciljeva Strategije, Monitoring tim će mimo ovih termina obavijestiti Skupštinu Kantona. Također, Sportski Savez će obavještavati i upozoravati na zadatke i vremenske rokove sve subjekte zadužene za pojedine aktivnosti na sprovođenju ciljeva Strategije.

Vlada Kantona i resorna ministarstva će podržavati subjekte koji afirmiraju mjere i ciljeve utvrđene u Strategiji. Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona će pomoći u organizaciji i radu Monitoring tima kako bi isti mogao preuzeti obaveze na provođenju aktivnosti koje su planirane Strategijom razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2020 – 2024. godina.

6. AKCIONI PLAN

Natjecateljski sport

1. Strateški ciljevi	Cilj 1. Unapređenje i razvoj sporta kroz kategorizaciju Cilj 2. Unapređenje vrhunskog sporta kroz izmjene i dopune Zakona o sportu Cilj 3. Unapređenje i razvoj sporta kroz poboljšanje baze podataka			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Kategorizacija klubova Cilj 2. Kategorizacija natjecatelja / sportaša Cilj 3. Usuglašavanje zakona o sportu na kantonalnoj razini Cilj 4. Aktiviranje granskih saveza u skladu sa Zakonom Cilj 5. Izrada softverske baze podataka			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Kategorizacija klubova (natjecateljski sport i razvojni sport)	- izraditi kategorije svih natjecateljskih i razvojnih klubova na osnovu ranga natjecanja i ostvarenih rezultata	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, sportski savezi (granski)	2020 – 2021. kontinuirano praćenje	Proračun Kantona
Cilj 2. Kategorizacija natjecatelja / sportaša	- izraditi pravilnik o kategorizaciji sportaša baziran na postignutim vrhunskim rezultatima	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, sportski savezi (granski)	2020 – 2021. kontinuirano praćenje	Proračun Kantona
Cilj 3. Usuglašavanje zakona o sportu na kantonalnoj razini	- usuglasiti članke kantonalnog zakona o sportu ZDK i državnog zakona, posebno u člancima koji izravno utječu na razvoj natjecateljskog sporta	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK	2020 – 2021.	Proračun Kantona
Cilj 4. Aktiviranje granskih saveza u skladu sa zakonom	- identificirati granske saveze kao nositelje programa razvoja natjecateljskog sporta - nadzirati razvojni sport kroz programe natjecanja i povezati školski – masovni sport sa razvojnim sportom kroz programe školskih	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, sportski savezi (granski)	2020 – 2021.	Proračun Kantona

	natjecanja			
Cilj 5. Izrada softverske baze podataka	- izraditi softver koji će osigurati evidenciju, kada su u pitanju stručni kadrovi, administrativno osoblje, broj članova, kao i uvjeti u kojima obavljaju trenažne procese, čime će se osigurati podaci o ostvarenim rezultatima i kreirat će se kontrole nad utroškom sredstava, kao i prihodi iz izvora članarina, sponzora i drugih aktivnosti od kojih se stječu financijska sredstva	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, sportski savezi (granski)	2020 – 2021. kontinuirano praćenje	Proračun Kantona

Rekreativni sport

1. Strateški cilj	Povećanje bavljenja rekreativnim sportom svih starosnih dobi			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Unapređenje sustava razvoja rekreativnog sporta Cilj 2. Promocija rekreativnog sporta Cilj 3. Uspostavljanje sustava suradnje među nositeljima rekreativnog sporta Cilj 4. Uspostavljanje sustava podrške programa iz rekreativnog sporta			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Unapređenje sustava razvoja rekreativnog sporta	- formirati komisije za unapređenje rekreativnog sporta (Komisija rekreativnog sporta)	stručni kadrovi koji su već involvirani u rekreativni sport	2021. godina	Proračun Kantona, lokalne zajednice
Cilj 2. Promocija rekreativnog sporta	- promovirati putem medija važnosti sportske rekreacije - promovirati rekreativne projekte - naglašavati ulogu i značaj rekreativnog sporta za zdravlje stanovništva	udruge građana za sport i rekreaciju, Institut za zdravlje i sigurnost hrane	2021 – 2022. kontinuirano praćenje	Proračun Kantona, lokalne zajednice, Institut za zdravlje i sigurnost hrane
Cilj 3. Uspostavljanje sustava suradnje među nositeljima rekreativnog sporta	- uspostavljati suradnju i definirati nadležnosti - sačiniti bazu podataka	Komisija rekreativnog sporta, udruge građana za rekreaciju, Institut za zdravlje i sigurnost hrane	2021 – 2022. kontinuirano praćenje	Proračun Kantona, lokalne zajednice, Institut za zdravlje i sigurnost hrane

Cilj 4. Uspostavljanje sustava podrške programa iz rekreativnog sporta	- Raspisivati Javni poziv za sufinanciranje programa rekreativnog sporta	Zeničko-dobojski kanton, lokalne zajednice, Institut za zdravlje i sigurnost hrane	2021 – 2024.	Proračun Kantona, lokalne zajednice, Institut za zdravlje i sigurnost hrane
---	--	--	--------------	---

Predškolski sport

1. Strateški cilj	Poboljšanje kvalitete sportskih programa predškolskog odgoja i obrazovanja			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Osnajivanje i poboljšanje kvaliteta sportskog rada sa predškolskom djecom Cilj 2. Sportske manifestacije i natjecanja, programi Cilj 3. Poboljšanje sportske infrastrukture			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Osnajivanje i poboljšanje kvalitete sportskog rada sa predškolskom djecom	- organizirati edukativne radionice za odgajatelje - organizirati edukativne radionice za roditelje	predškolske ustanove u suradnji sa sportskim udrugama, stručnim kadrom (profesori Tjelesnog odgoja i sporta)	2020 – 2023.	Proračun općine / grada, Proračun Kantona, nevladine organizacije
Cilj 2. Sportske manifestacije i natjecanja, programi	- organizirati godišnje sportske manifestacije sa osloncem na bazične sportove - organizirati periodična sportska natjecanja - sačiniti, kontinuirane, specijalizirane sportske programe	predškolske ustanove u suradnji sa sportskim udrugama, stručnim kadrom (profesori Tjelesnog odgoja i sporta)	2020 – 2023.	Proračun općine / grada, Proračun Kantona, nevladine organizacije
Cilj 3. Poboljšanje sportske infrastrukture	- održavati i poboljšati postojeća vanjska igrališta - izvršiti adaptacije vanjskih igrališta - izvršiti adaptacije i opremanje unutarnjih prostorija	predškolske ustanove u suradnji sa sportskim udrugama, stručnim kadrom (profesori Tjelesnog odgoja i sporta)	2020 – 2023.	Proračun općine / grada, Proračun Kantona, nevladine organizacije

Školski sport

1. Strateški cilj	Unapređenje uvjeta za realizaciju sportskih, redovnih i vannastavnih aktivnosti			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Unapređenje sportske infrastrukture osnovnih i srednjih škola Cilj 2. Poticanje suradnje osnovnih i srednjih škola sa sportskim klubovima i udrugama			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Unapređenje sportske infrastrukture osnovnih i srednjih škola	- izgraditi nedostajuće i rekonstruirati postojeće sportske sale i igrališta - adaptirati prilaze sportskim salama i igralištima za osobe s invaliditetom - nabaviti rekvizite za redovnu nastavu - nabaviti didaktičku opremu i sportske rekvizite za rad sa učenicima sa poteškoćama u razvoju	osnovne i srednje škole	2020 – 2023.	Proračun Kantona, Proračun općine / grada, nevladine organizacije
Cilj 2. Poticanje suradnje osnovnih i srednjih škola sa sportskim klubovima i udrugama	- organizirati godišnje sportske manifestacije (Male olimpijske igre, Sportske igre mladih, Pohodi) - organizirati kontinuirane sportske programe (mini lige na svim razinama za sve sportove) - organizirati edukativne radionice - unaprijediti vrhunski sport kroz dopune zakonskih akata, pravilnika i slično	Savez društava / udruga pedagoga fizičke kulture Zeničko-dobojskog kantona	2020 – 2023.	Proračun Kantona, Proračun općine / grada, nevladine organizacije

Sport na Univerzitetu u Zenici

1. Strateški cilj	Otvaranje novog studijskog programa „Tjelesni odgoj i sport“ na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Zenici			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Urediti zakonodavni okvir sporta na Univerzitetu u Zenici Cilj 2. Izgradnja sportskog objekta sa bazenom u kampusu Univerziteta u Zenici Cilj 3. Osigurati dovoljno financiranje sporta i sportsko-rekreacijskih aktivnosti na Univerzitetu u Zenici Cilj 4. Otvaranje novog studijskog programa „Tjelesni odgoj i sport“ na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Zenici Cilj 5. Dodatno zapošljavanje nastavnika Tjelesne i zdravstvene kulture Cilj 6. Formiranje ženskog univerzitetskog ragbi kluba Cilj 7. Povećanje broja sportova u kojima se odvijaju natjecanja na Univerzitetu u Zenici Cilj 8. Povećanje broja studenata, zaposlenika i studenata s invaliditetom koji sudjeluju u rekreativnim aktivnostima			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Urediti zakonodavni okvir sporta na Univerzitetu u Zenici	- izraditi i usvojiti pravilnik o sportu i tjelesnom odgoju na Univerzitetu u Zenici	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Senat Univerziteta, rektor, Komisija za sport na Univerzitetu	od 2020. do 2021. godine	Proračun Kantona, Proračun Grada Zenice, Proračun Univerziteta u Zenici
Cilj 2. Izgradnja sportskog objekta sa bazenom u kampusu Univerziteta u Zenici	- osigurati svu potrebnu dokumentaciju za izgradnju sportskog centra u Kampusu	Skupština, Vlada ZDK, Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, menadžment Univerziteta, privatni sektor	od 1. 10. 2020. do 01.10. 2024. godine	Proračun Kantona, Proračun Grada Zenice, Proračun Univerziteta u Zenici, Proračun privatnog sektora
Cilj 3. Osigurati dovoljno financiranje sporta i sportsko-rekreacijskih aktivnosti na Univerzitetu u Zenici	- osigurati od 0,50% do 0,75% Proračuna Univerziteta u Zenici	Menadžment Univerziteta, Senat, rektor	od 2020. do 2024. godine	Proračun Univerziteta u Zenici

Cilj 4. Otvaranje novog studijskog programa „Tjelesni odgoj i sport“ na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Zenici	- formirana radna grupa za izradu elaborata	Skupština, Vlada ZDK, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, menadžment Univerziteta, Senat Univerziteta	od 01.10. 2020. do 2021. godine	Proračun Kantona, Proračun Univerziteta u Zenici
Cilj 5. Dodatno zapošljavanje nastavnika Tjelesne i zdravstvene kulture	- povećati broj stalno zaposlenih nastavnika TZK za 50%, a broj vanjskih suradnika za 30%	Vlada ZDK, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, rektor	od 01.10. 2021. do 01.10. 2024. godine	Proračun Kantona, Proračun Univerziteta u Zenici
Cilj 6. Formiranje ženskog univerzitetskog ragbi kluba	- izvršiti odabir i selekciju na fakultetima Univerziteta u Zenici	Odbor za sport na Univerzitetu u Zenici	do 01.10. 2021. godine	Proračun Univerziteta u Zenici, Ragbi savez BiH
Cilj 7. Povećanje broja sportova u kojima se odvijaju natjecanja na Univerzitetu u Zenici	- odabrati broj sportova za natjecanje studenata ne manje od 10, te povećati broj studenata koji sudjeluju u natjecanjima	Odbor za sport na Univerzitetu u Zenici	od 01.10. 2020. do 2021.godine	Proračun Kantona, Proračun Univerziteta u Zenici
Cilj 8. Povećanje broja studenata, zaposlenika i studenata s invaliditetom koji sudjeluju u rekreativnim aktivnostima	- povećati broj studenata, zaposlenika i studenata invalida koji redovno sudjeluju u rekreativnim natjecanjima na 30% – 50% od ukupnog broja dosadašnjih natjecanja	Odbor za sport na Univerzitetu u Zenici, Sindikat Univerziteta u Zenici	od 01.10. 2020. do 2024. godine	Proračun Kantona, Proračun Univerziteta u Zenici, sponzorstva, Proračun Sindikata

Sport osoba s invaliditetom

1. Strateški cilj	Osigurati osobama s invaliditetom izjednačene mogućnosti sudjelovanja u sportskim, rekreativnim aktivnostima i razonodi, te osigurati djeci s poteškoćama u razvoju jednak pristup sudjelovanja u igri i razonodi, uključujući te aktivnosti i u školski sustav			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Osigurati prilagodbu sportskih objekata sportašima s invaliditetom, nabavku specifične opreme, te omogućiti dostupnost sportske infrastrukture osobama s invaliditetom Cilj 2. Unaprijediti rad s djecom i mladima s invaliditetom i povećati njihovu uključenost u lokalne sportske i rekreativne aktivnosti, te povećati broj osoba s invaliditetom u sportu i udio aktivnih sportaša Cilj 3. Osigurati rad stručnih kadrova u sportu osoba s invaliditetom, kao i dodatnu edukaciju postojećih zaposlenih stručnih kadrova u sportu za rad s osobama različitih vrsta invaliditeta, te osigurati školovanje stručnih kadrova za sport osoba s invaliditetom Cilj 4. Poboljšati promociju i priznanje rada i rezultata osoba s invaliditetom u sportu, te medijsku praćenost sportova osoba s invaliditetom Cilj 5. Riješiti problem mobilnosti i transporta osoba s invaliditetom, te prilaza sportskim dvoranama, kao i prilagođavanje sportskih objekata potrebama osoba s invaliditetom (sanitarni čvor, svlačionice) Cilj 6. Osmisliti prilagođene programe za pojedine sportove i sportske discipline za djecu i mlade s invaliditetom, te iste promovirati			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Osigurati prilagodbu sportskih objekata sportašima s invaliditetom, kao i nabavku specifične opreme, te omogućiti dostupnost sportske infrastrukture u vlasništvu lokalne samouprave osobama s invaliditetom na području cijelog Kantona	- urediti jedan teren za svaku vrstu sporta koji je pristupačan i sportašima s invaliditetom.	resorno Ministarstvo u suradnji sa jedinicama lokalne samouprave, svako u svojoj domeni	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova

Cilj 2. Unaprijediti rad s djecom i mladima s invaliditetom i povećati njihovu uključenost u lokalne sportske i rekreativne aktivnosti, te povećati broj osoba s invaliditetom u sportu i udio aktivnih sportaša za određeni postotak	- savjetovanja s roditeljima djece s invaliditetom, kako bi im se predstavile mogućnosti i koristi koju djeca s invaliditetom mogu imati ukoliko se bave sportom (4 savjetovanja za 4 vrste invaliditeta) - savjetovanja s klubovima i sportskim organizacijama osoba s invaliditetom, kako bi se ispitale i razradile mogućnosti uključivanja djece s invaliditetom u rad sportskih klubova prema vrsti sporta i prema vrsti invaliditeta	Ministarstvo za rad i socijalnu politiku u suradnji sa jedinicama lokalne samouprave, svako u svojoj domeni	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova
Cilj 3. Osigurati rad stručnih kadrova u sportu osoba s invaliditetom te dodatnu edukaciju postojećih zaposlenih stručnih kadrova u sportu za rad s osobama različitih vrsta invaliditeta, te osigurati školovanje stručnih kadrova za sport osoba s invaliditetom	- snimiti stanje u sportskim klubovima osoba s invaliditetom, odrediti prioritete u radu klubova - povremeno uključivati profesionalne trenere u okviru njihovog radnog vremena u rad sportskih klubova osoba s invaliditetom prema unaprijed utvrđenom planu i prioritetima - educirati zaposlene trenere za rad s osobama s invaliditetom u suradnji s Paraolimpijskim komitetom - osigurati redovnu edukaciju novozaposlenih trenera	sportski klubovi, jedinice lokalne samouprave, resorno Ministarstvo	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova
Cilj 4. Poboljšati promociju i priznanje rada i rezultata osoba s invaliditetom u sportu, te povećati medijsku praćenost sportova osoba s invaliditetom	- osvijestiti lokalne medije o važnosti prenošenja rezultata rada sportaša s invaliditetom	granski sportski savezi osoba s invaliditetom u suradnji sa medijskim kućama i printanim medijima	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova

Cilj 5. Riješiti problem mobilnosti i transporta osoba s invaliditetom (iz prigradskih i ruralnih područja), te prilaza sportskim dvoranama, kao i prilagođavanje sportskih objekata potrebama osoba s invaliditetom (sanitarni čvor, svlačionice)	- razraditi sustav transporta osoba s invaliditetom u lokalnim jedinicama samouprave	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Ministarstvo za rad i socijalnu politiku, općinske i gradske strukture putem svojih službi	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova
Cilj 6. Osmisliti prilagođene programe za pojedine sportove i sportske discipline za djecu i mlade s invaliditetom, te iste promovirati ističući potrebu uključivanja osoba s invaliditetom u sport	- održavati povremeno sportske aktivnosti natjecateljskog i rekreativnog karaktera, s akcentom na omladinu - uključiti sportske aktivnosti i razonodu u školski sustav	sportski savezi osoba s invaliditetom, jedinice lokalne samouprave, resorno Ministarstvo, obrazovne institucije	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova

Sportski objekti

1. Strateški cilj	Suvremena, funkcionalna i moderna sportska infrastruktura			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Unaprijediti i sanirati postojeće sportske objekte kao uvjet za razvoj sporta i rekreacije Cilj 2. Izgradnja sportskih objekata specifične namjene Cilj 3. Omogućiti konstantno praćenje i uvid u stanje sportskih objekata			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Unaprijediti i sanirati postojeće sportske objekte kao uvjet za razvoj sporta i rekreacije	- izraditi projektnu dokumentaciju - izvršiti izbor izvođača radova i potpisivanje ugovora	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK (Vlada Kantona), općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova
Cilj 2. Izgradnja sportskih objekata specifične namjene (bazen, atletska staza, workout igralište)	- odrediti lokacije i riješiti imovinsko-pravne odnose - izraditi projektnu dokumentaciju - izvršiti izbor izvođača radova i potpisivanje ugovora	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK (Vlada Kantona), općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova
Cilj 3. Omogućiti konstantno praćenje i uvid u stanje sportskih objekata	- izvršiti nabavku softvera za jedinstvenu bazu podataka o broju, stanju i vlasništvu sportskih objekata	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK (Vlada Kantona), općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona, Proračun općina / gradova

Stručni kadrovi u sportu

1. Strateški cilj	Osposobljavanje i unapređenje stručnih kadrova u sportu			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Formiranje fakulteta ili odsjeka za sport pri Univerzitetu u Zenici Cilj 2. Formiranje instituta za sport i sportska istraživanja Cilj 3. Prekvalifikacija postojećih kadrova u sportu Cilj 4. Osigurati kontinuirano usavršavanje sportskih kadrova Cilj 5. Formirati inspekciju za rad u sportu od strane nadležnog Ministarstva			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Formiranje fakulteta ili odsjeka za sport pri Univerzitetu u Zenici.	- izraditi elaborat o opravdanosti osnivanja fakulteta ili odsjeka za sport pri Univerzitetu u Zenici	Vlada i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, Univerzitet u Zenici	2020 – 2021. akademska godina	Proračun Kantona
Cilj 2. Formiranje instituta za sport i sportska istraživanja	- ispitati mogućnost osnivanje instituta za sport i sportska istraživanja pri Univerzitetu u Zenici	Vlada i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Univerzitet u Zenici, Savez društava / udruga pedagoga fizičke kulture ZDK	2020 – 2021. akademska godina	Proračun Kantona
Cilj 3. Prekvalifikacija postojećih kadrova u sportu	- omogućiti aktualnim kadrovima u sportu vremenski rok za stjecanje adekvatnog akademskog obrazovanja za rad u sportu	sportski klubovi, granski savezi, sportski savezi	2021 – 2024. godina	Samofinanciranje
Cilj 4. Osigurati kontinuirano usavršavanje sportskih kadrova	- organizirati seminare, znanstvene i stručne konferencije - omogućiti odlazak na seminare, kao i domaće i međunarodne znanstvene i stručne konferencije	Vlada i Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, granski savezi, sportski savezi	kontinuirano	samofinanciranje, Proračun Kantona, Proračun općina
Cilj 5. Formirati inspekciju za rad u sportu od strane nadležnog	- kantonalni sportski inspektori iz službe sportske inspekcije za obavljanje inspeksijskih poslova u oblasti sporta	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK (Vlada Kantona)	osnivanje – 2021. godine	kantonalni sportski inspektori iz službe sportske inspekcije za obavljanje insp.

Ministrastva				poslova u oblasti sporta
--------------	--	--	--	--------------------------

Doping i medicina u sportu

1. Strateški cilj	Aдекватna medicinska skrb u području sporta			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Omogućiti redovni liječnički pregled dostupan sportašima svih kategorija i uzrasta na cijelom području ZDK Cilj 2. Omogućiti stalnu i adekvatnu medicinsku skrb sportaša dostupnu na cijelom području ZDK Cilj 3. Djelovanje protiv zloupotrebe nedozvoljenih sredstava u sportu			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Omogućiti redovni liječnički pregled dostupan sportašima svih kategorija i uzrasta na cijelom području ZDK	- osigurati redovne specijalističke preglede za sve sportaše u svim općinama ZDK usklađenim djelovanjem Ambulante za sportaše pri Kantonalnom zavodu za medicinu rada i sport ZDK sa općinskim domovima zdravlja	Vlada i Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Vlada i Ministarstvo zdravlja ZDK, općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona Proračun općina / gradova
Cilj 2. Omogućiti stalnu i adekvatnu medicinsku skrb sportaša dostupnu na cijelom području ZDK	- osigurati adekvatnu medicinsku skrb za sve povrijeđene sportaše u svim općinama ZDK usklađenim djelovanjem Ambulante za sportaše pri Kantonalnom zavodu za medicinu rada i sport ZDK sa općinskim domovima zdravlja	Vlada i Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Vlada i Ministarstvo zdravlja ZDK, općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona Proračun općina / gradova
Cilj 3. Djelovanje protiv zloupotrebe nedozvoljenih sredstava u sportu	- organizirati preventivne akcije edukacije o nedozvoljenim sredstvima u suradnji s Antidoping agencijom koja je nadležna za antidoping kontrole na terenu	Vlada i Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, Vlada i Ministarstvo zdravlja ZDK, općinske / gradske uprave	2020 – 2024.	Proračun Kantona Proračun općina / gradova

Pravni akti u sportu

1. Strateški cilj	Unaprijediti pravnu regulativu			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Izvršiti izmjene i dopune Zakona o sportu ZDK Cilj 2. Izraditi Pravilnik o vođenju registra sportskih klubova			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Izvršiti izmjene i dopune Zakona o sportu ZDK	- izraditi i usvojiti potrebne izmjene Zakona o sportu ZDK - izvršiti potrebna usklađivanja sa Zakonom o sportu u BiH	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK	2020 – 2021.	Proračun Kantona
Cilj 2. Izraditi Pravilnik o vođenju registra sportskih klubova	- Izraditi i usvojiti Pravilnik o vođenju registra sportskih klubova na području ZDK	Ministrastvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK	2020 – 2021.	

Financiranje sporta

1. Strateški cilj	Poboljšati financiranje sporta i sportskih aktivnosti			
1.1. Specifični ciljevi	Cilj 1. Osigurati zakonski minimum proračunskih izdvajanja za sport i sportske aktivnosti			
	Aktivnosti	Nositelji aktivnosti	Rok	Financiranje
Cilj 1. Osigurati zakonski minimum proračunskih izdvajanja za sport i sportske aktivnosti	- osigurati minimum od 1% ukupnog Proračuna Kantona i općina / gradova	Vlada Zeničko-dobojskog kantona, općine / gradovi sa područja Zeničko-dobojskog kantona	od 2020. do 2024. godine	Proračun Kantona Proračun općina / gradova

7. IZVORI I LITERATURA

Literatura

1. Findak V. (1996). Tjelesna i zdravstvena kultura u osnovnoj školi. Priručnik za učitelje razredne nastave. Zagreb: Školska knjiga.
2. Findak V. (2001). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Priručnik za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture. Zagreb: Školska knjiga.
3. Leskošek, J. (1976), Teorija fizičke kulture. Beograd, Savez za fizičku kulturu Jugoslavije.
4. Izvještaj o radu Univerziteta u Zenici za 2019. godinu.
5. Strategija sporta na Sveučilištu u Zagrebu

Izvori

1. Bartoluci, M., Škorić, S. (2009). Menadžment u sportu. Zagreb: Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Milanović, D. (2010). Teorija i metodika treninga. Zagreb: Odjel za izobrazbu trenera Društvenog veleučilišta u Zagrebu, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu
3. Strategija razvoja sporta na području Zeničko-dobojskog kantona za period 2013 – 2017. godina
4. Brošura -Vlada Zeničko-dobojskog kantona - Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona “Novoizgrađeni rekonstruirani školski objekti 2015-2018

